

**ДИСЕРТАЦІЇ,
захищені науковцями
Комунального закладу
“Харківська гуманітарно-педагогічна
академія”
Харківської обласної ради
(1995-2020 рр.)**

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ”
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

Бібліотека

**ДИСЕРТАЦІЇ,
захищені науковцями
Комунального закладу
“Харківська гуманітарно-педагогічна академія”
Харківської обласної ради
(1995-2020 рр.)**

Науково-допоміжний анотований бібліографічний покажчик

**Харків
2020**

Укладачі :

Самойлова С. Б., директор бібліотеки Комунального закладу “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради;

Пономаренко Н. І., завідувач інформаційно-бібліографічним відділом бібліотеки Комунального закладу “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради;

Дрьомова Н. М., провідний бібліограф інформаційно-бібліографічного відділу Комунального закладу “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради.

Д 48 Дисертації, захищені науковцями Комунального закладу “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради (1995-2020 рр.) : наук.-допоміж. анотов. бібліогр. покажчик / уклад. : С. Б. Самойлова, Н. І. Пономаренко, Н. М. Дрьомова ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради, бібліотека. – Харків, 2020. – 101 с.

Бібліографічний покажчик містить перелік дисертаційних робіт науковців Харківської гуманітарно-педагогічної академії, захищених у спеціалізованих вчених радах закладів вищої освіти України за період 1995-2020 рр. Бібліографічні описи дисертацій доповнені анотаціями і розміщені в хронологічному порядку, у межах року – за алфавітом. Довідково-бібліографічний апарат містить: іменний покажчик дисертантів, іменний покажчик наукових керівників і наукових консультантів, алфавітний покажчик назв дисертацій.

Покажчик призначений науковцям, викладачам, аспірантам, а також користувачам, які цікавляться науковими дослідженнями у сфері педагогіки, психології, історії, мистецтвознавства.

УДК 016:[1+37+7+94]ХГПА(048)

Затверджено на засіданні науково-методичної ради Комунального закладу “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради

Протокол № _____ від 13 січня 2021 р.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	3
РОЗДІЛ 1. Бібліографія докторських дисертаційних робіт	4
РОЗДІЛ 2. Бібліографія кандидатських дисертаційних робіт	16
АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК НАЗВ ДИСЕРТАЦІЙ.....	86
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ДИСЕРТАНТІВ.....	94
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК НАУКОВИХ КЕРІВНИКІВ І КОНСУЛЬТАНТІВ	98

ПЕРЕДМОВА

Пропоноване бібліографічне видання знайомить користувачів інформації з науковими дослідженнями вчених Комунального закладу “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради та підготовлене до 100-річного ювілею вишу.

За структурою видання складається з:

- передмови;
- хронологічного покажчика документів;
- допоміжного апарату покажчика;

Праці подано мовою оригіналу.

Довідково-пошуковий апарат бібліографічного покажчика містить:

- алфавітний покажчик назв дисертацій;
- іменний покажчик дисертантів;
- іменний покажчик наукових керівників і консультантів.

Бібліографічний опис здійснено відповідно до вітчизняних чинних нормативних документів з бібліотечної справи, зокрема до вимог національного стандарту ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 “Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання”, ДСТУ 3582–2013 “Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила”.

БІБЛІОГРАФІЯ ДОКТОРСЬКИХ ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБІТ

2000

Босин М. Е. Структурные аспекты двойникования и локализации пластической деформации в кристаллических твердых телах : дис. ... д-ра физ.-мат. наук : 01.04.07 / Босин Марк Евгеньевич ; науч. консультант Ф. Ф. Лаврентьев ; Харьковский государственный политехнический университет. – Харьков, 2000. – 299 с.

Установлены скорость-контролирующие механизмы образования и развития локальных сдвигов в твердых телах при различных видах деформации (двойниковании и скольжении). Высокая степень достоверности, общности и значимости результатов обеспечивалась выбором объектов исследования (твердые тела с различными типами кристаллических решеток и межатомных связей): от модельных – цинк, висмут с оловом, до промышленных - бериллий, сплавы бериллия с медью, кремнистое железо, титановый сплав, рубин, а также выбором взаимодополняющих экспериментальных методик как на макро-, так и на микроскопическом уровнях.

Часть результатов представляет из себя впервые обнаруженные эффекты и явления, например, возможность движения межзеренной границы бикристалла двойниковой ориентации по механизму механического двойникования, или явление дуализма при влиянии дислокаций леса на развитие двойниковых прослоек, а часть результатов – это наблюдаемые зависимости параметров возникновения и развития локальных сдвигов от различных структурных факторов (плотности и типа дислокации леса, режима нагружения, нейтронного облучения и т.д.), оценки скоростей движения двойниковых границ, двойникующих дислокаций, активационных параметров некоторых процессов и прочее.

Практически все полученные результаты проанализированы и объяснены на языке парного взаимодействия дислокаций. Явление дуализма при влиянии базисных дислокаций на развитие единичных двойниковых прослоек в ГПУ кристаллах, которое заключается в увеличении скорости расширения двойников с ростом плотности базисных дислокаций леса при одновременном уменьшении скорости движения двойникующих дислокаций и увеличении предела текучести для двойниковых границ (напряжения начала перемещения границ), объясняется реакцией трансформации базисных дислокаций леса при переходе из материнского кристалла в двойник.

2011

Бельмаз Я. М. Професійний розвиток викладачів вищої школи у Великій Британії та США : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Бельмаз Ярослава Миколаївна ; наук. консультант В. М. Алфімов ; Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов. – Горловка, 2011. – 511 с.

Дисертацію присвячено дослідженню проблеми професійного розвитку викладачів вищої школи у Великій Британії та США. На основі вивчення численних джерел з історії, теорії та практики досліджуваного питання проаналізовано соціально-історичні передумови реформування системи підготовки та професійного розвитку викладачів вищих навчальних закладів у Великій Британії та США, розкрито основні тенденції та особливості розвитку організації підготовки викладачів вищої школи у Великій Британії та США, надано аналіз діяльності британських і американських освітніх організацій та установ, що займаються проблемою підготовки та професійного розвитку викладачів вищої школи; розглянуто професійні характеристики та стандарти викладачів вищої школи у США та Великій Британії, з'ясовано основні напрями їхньої роботи, висвітлено особливості оцінювання діяльності викладачів американських та британських вищих навчальних закладів; досліджено зміст, форми і методи підготовки майбутніх викладачів вищих навчальних закладів у Великій Британії та США на прикладі магістратури і докторантури; висвітлено шляхи професійного розвитку викладачів вищої школи у Великій Британії та США.

Результати дослідження можуть бути корисними для вдосконалення вітчизняної системи підготовки та професійного розвитку викладачів вищої школи.

Роганова М. В. Теорія і практика виховання духовної культури студентів вищих навчальних закладів засобами культурологічних дисциплін : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07 / Роганова Марина Вікторівна ; наук. консультант Г. П. Шевченко ; Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. – Луганськ, 2011. – 469 с.

У дисертації розглядаються теоретико-методологічні основи виховання духовної культури у студентської молоді засобами культурологічних дисциплін: здійснено аналіз поняття “духовна культура особистості” як складової цілісного феномену культури, розкрито його сутність і структурні компоненти; визначені критерії, показники і рівні сформованості духовної культури у студентів вищих навчальних закладів.

Розроблено технологію виховання духовної культури в інтегрованому культурно-виховному середовищі вищої школи з елементами соціокультурної та духовної реабілітації, що сприяє становленню фахівців нового типу, в тому

числі і студентів з особливими потребами, здатних до самореалізації і функціонування в нових соціально-економічних умовах, що поєднують в собі високий рівень духовності, культури, освіти, інтелігентності, професійної компетентності.

2012

Харківська А. А. Теоретичні та методичні засади управління інноваційним розвитком вищого навчального педагогічного закладу : дис. ... д-ра. пед. наук : 13.00.06 / Харківська Алла Анатоліївна ; наук. консультант Є. М. Хриков ; Державний заклад “Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”. – Луганськ, 2012. – 596 с.

Викладено основи управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх і ВНЗ. Розглянуто специфіку та проблеми інноваційної діяльності в навчальних закладах. Увагу приділено дослідженню аспектів управління інноваційним розвитком в педагогічних ВНЗ. Розкрито питання значення якості освіти у педагогічних ВНЗ, а також подано чіткий системний аналіз моделі сучасного вчителя. Розкрито стан та особливості організаційно-методичного забезпечення управління інноваційною діяльністю ЗНЗ. Викладено теоретичні засади інноваційного розвитку педагогічних ВНЗ. Проведено аналіз підходів щодо управління інноваційним розвитком педагогічних ВНЗ. Висвітлено сутність і структуру поняття “якість освіти у педагогічному ВНЗ” у філософській та психологічній літературі.

2014

Рассказова О. І. Теорія та практика розвитку соціальності учнів в умовах інклюзивної освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.05 / Рассказова Ольга Ігорівна ; наук. консультант С. Я. Харченко ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2014. – 520 с.

У дисертації репрезентовано цілісне й системне дослідження теоретичних основ і соціально-педагогічної технології розвитку соціальності учнів в умовах інклюзивної освіти.

Теоретичні основи розвитку соціальності учнів в умовах інклюзивної освіти полягають у розумінні соціальності як суспільного феномена, що характеризується певними ознаками (культурно-історична детермінованість, об’єктивність, загальність, функціональність, дуальність, суб’єктність, орієнтація на іншого, динамічність); визначенні соціальності з соціально-педагогічних позицій як інтегрованого результату процесу соціального виховання особистості, у структурі якого поєднуються когнітивна, ціннісна, емоційно-особистісна, діяльнісно-поведінкова складові; розумінні розвитку соціальності учнів як процесу спрямованої, закономірної позитивної

зміни особистості дитини, вироблення нею здатності до соціальної взаємодії, що відбувається в певній соціальній ситуації розвитку (внутрішній і зовнішній); визначенні особливостей розвитку соціальності учнів із різними захворюваннями; розкритті витоків ідеї інклюзивної освіти як продукту соціокультурної динаміки суспільства щодо соціального виховання дітей із інвалідністю; визначенні сутності та складових інклюзивного освітнього середовища школи як найбільш сприятливої ситуації розвитку соціальності учнів особливими освітніми потребами; обґрунтуванні ролі та функцій соціального педагога як основного суб'єкта розвитку соціальності учнів у ЗНЗ із інклюзивним навчанням.

Розроблена й експериментально перевірена соціально-педагогічна технологія розвитку соціальності учнів в умовах інклюзивної освіти ґрунтується на певних концептуальних основах і забезпечується програмно-змістовою й методично-процесуальною розробками.

Петриченко Л. О. Теоретико-методологічні засади управління якістю освіти у вищому педагогічному навчальному закладі : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.06 / Петриченко Лариса Олексіївна ; наук. консультант Є. М. Хриков ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2014. – 598 с.

У дисертації увагу зосереджено на проблемі управління якістю освіти у педагогічному ВНЗ. Здійснено аналіз проблеми підвищення якості вищої педагогічної освіти в Україні та визначено сутність і структуру поняття “якість освіти у вищому педагогічному навчальному закладі”.

Проаналізовано теоретико-методологічні підходи до управління якістю освіти та виявлено його закономірності у педагогічному ВНЗ. Визначено теоретичні та методологічні основи забезпечення якості результату освітнього процесу в такому ВНЗ, розроблено систему моніторингу якості освіти у ньому. Визначено й обґрунтовано критерії, показники та рівні ефективності управління якістю освіти у педагогічному ВНЗ. Розроблено модель цього процесу, експериментально перевірено її дієвість.

Розкрито сутність і структуру поняття “якість освіти у педагогічному ВНЗ” у філософській та психолого-педагогічній літературі.

Проскурняк О. І. Психологічні засади розвитку та корекції комунікативної діяльності розумово відсталих підлітків : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.08 / Проскурняк Олена Ігорівна ; наук. консультант Л. І. Фомічова ; Національний педагогічний університет імені П. М. Драгоманова. – Київ, 2014. – 490 с.

Обґрунтовано та розроблено модель комунікативної діяльності розумово відсталих підлітків, описано її компоненти (мотиваційний, когнітивно-змістовий, операційно-поведінковий) та їх складники. Доведено, що за рівнями,

типами, показниками та динамікою розвитку комунікативної діяльності розумово відсталі підлітки відстають від своїх однолітків з масових шкіл. Запропоновано систему розвитку та корекції комунікативної діяльності розумово відсталих підлітків, яка передбачає роботу з педагогами, батьками, учнями, та роботу із залучення представників різних спеціальних інституцій і засобів масової інформації. Доведено, що комплексне застосування в технологіях ігрових, рефлексивних, комунікативних, формувальних методів стимулює позитивну динаміку комунікативної діяльності, що зафіксовано в підвищенні рівня сформованості комунікативної діяльності розумово відсталих підлітків.

2015

Олянич В. В. Розвиток приватного та кооперативного підприємництва селянських господарств в українській СРР 1921-1929 років : дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01 / Олянич Валентина Володимирівна ; наук. консультант В. В. Калініченко ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2015. – 586 с.

Досліджено історію становлення і функціонування організаційно-господарських форм селянського сільськогосподарського підприємництва в УСРР 1921-1929 рр. З'ясовано теоретичний рівень та фактологічні напрями проблеми, обгрунтовано методологію, представлено джерела кваліфікаційної праці. Виявлено соціально-правовий статус селянського підприємницького ладу, показано господарсько-економічну мотивацію селянського підприємництва, висвітлено його кооперативну форму, а також розвиток кустарно-промислового сільського підприємництва.

Розглянуто процеси створення нормативно-правової бази приватного підприємництва, використання селянами найманої праці та оренди землі, вплив податкової політики на діяльність приватних підприємців, організаційно-матеріальні основи сільськогосподарського підприємництва селян, споживчі та ринкові стимули зернового виробництва, розвиток приватного млинарства, значення грошових прибутків у селянському господарстві, його участь у кооперації, функціонування кустарних промислів та ремесел в українських селах, діяльність промислових артілей.

Фінін Г. І. Модернізація навчальних і виховних практик військової освіти у добу глобалізації : дис. ... д-ра філос. наук : 09.00.10 / Фінін Георгій Іванович ; наук. консультант М. Д. Култаєва ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2015. – 480 с.

Розглянуто теоретичні та практичні перспективи модернізації навчальних і виховних практик військової освіти за умов глобалізації. Проаналізовано глобальні та локальні контексти, що впливають на трансформації навчально-виховного процесу у військовій освіті. Проаналізовано її курикулярні опції. Розкрито роль національної ідеї в удосконаленні практик національно-патріотичного та громадянського виховання курсантів в Україні.

Обґрунтовано, що онтоантропологічні характеристики військової освіти ґрунтуються на контрфактичному образі самодостатньої людини, на основі якого конструюється ідеальний тип військовослужбовця.

2016

Пономарьова Г. Ф. Система виховної роботи у вищих педагогічних навчальних закладах : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07 / Пономарьова Галина Федорівна ; наук. консультант Г. П. Шевченко ; Східноукр. нац. ун-т імені Володимира Даля. – Сєверодонецьк, 2016. – 540 с.

У дисертації наукове дослідження присвячене теоретичним і практичним аспектам функціонування системи виховної роботи студентів у ВПНЗ. Здійснено аналіз актуальних проблем виховання у ВПНЗ, викладено результати аналізу методологічних підходів (антропологічного, ціннісного, синергетичного, акмеологічного, культурологічного, особистісно орієнтованого, середовищного, системного) до виховання студентів у вищій школі, уточнено суть та структуру системи виховної роботи у ВПНЗ, розроблено концептуальні основи виховної роботи у ВПНЗ.

Розкрито змістові домінанти виховання як процесу людинотворчості, духотворчості, культуротворчості, визначено виховний потенціал освітнього процесу, а також культуру взаємодії суб'єктів системи виховної роботи. Обґрунтовано педагогічні умови та технології проектування системи виховної роботи у ВПНЗ, визначено критерії результативності системи виховної роботи у ВПНЗ.

Ульянова В. С. Теоретичні і методичні засади адаптивного управління якістю музичної освіти у вищому педагогічному навчальному закладі : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.06 / Ульянова Вікторія Станіславівна ; наук. консультант Г. В. Єльнікова ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2016. – 504 с.

У Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року зазначено, що створення привабливої та конкурентоспроможної національної системи вищої освіти, інтегрованої у Європейський простір вищої освіти та

Європейський дослідницький простір, неможливе без сучасного управління з метою забезпечення захисту національних, регіональних та місцевих інтересів, а також інтересів всіх суб'єктів освітньої діяльності.

Освіта з огляду на її культуровідповідність містить у собі навчання і виховання (самовиховання) як інтерналізацію тих соціокультурних цінностей суспільства (норм, традицій, морально-етичного кодексу), які поділяються його членами. Зв'язок навчання і виховання в цьому процесі є нерозривним.

Досліджено проблеми адаптивного управління якістю музичної освіти у вищому педагогічному навчальному закладі (ВПНЗ). Визначено сутність понять “адаптивне управління якістю музичної освіти у ВПНЗ”, “якість музичної освіти у ВПНЗ”, “художньо-естетичне виховання майбутніх учителів музичного мистецтва”. Конкретизовано структуру їх професійної діяльності та структуру якості музичної освіти у ВПНЗ. Проаналізовано ефективність управління якістю музичної освіти у ВПНЗ і розроблено систему адаптивного управління цим процесом, результативність якої перевірено експериментально.

Чернецька Ю. І. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з ресоціалізації наркозалежних в умовах реабілітаційних центрів : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.05 / Чернецька Юлія Іванівна ; наук. консультант С. Я. Харченко ; Державний заклад “Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”. – Старобельськ, 2016. – 520 с.

У дисертації репрезентовано цілісне й системне дослідження теоретичних засад і представлено шляхи практичного розв'язання проблеми соціально-педагогічної роботи з ресоціалізації наркозалежних в умовах реабілітаційних центрів. Проаналізовано проблему соціально-педагогічної роботи з ресоціалізації наркозалежних у сучасній науці як педагогічний феномен. Розкрито історичні передумови становлення та розвитку соціально-педагогічної роботи з наркозалежними.

Проаналізовано зарубіжний та вітчизняний досвід роботи з ресоціалізації наркозалежних. Розроблено понятійно-категоріальний апарат дослідження, уточнено сутність і структуру процесу ресоціалізації 41 наркозалежних. Схарактеризовано діяльність реабілітаційних центрів як осередків соціально-педагогічної роботи з ресоціалізації. Розкрито теоретичні засади соціально-педагогічної роботи з ресоціалізації наркозалежних в умовах реабілітаційних центрів із застосуванням низки методологічних підходів.

Ресоціалізацію наркозалежних розкрито як процес відновлення, збереження й розвитку соціально корисних зв'язків із соціальним середовищем,

формування в них нових соціально схвалених моделей поведінки, норм і цінностей, позитивного соціального досвіду й суб'єктності з метою повноцінного функціонування в суспільстві.

Структурними складниками процесу ресоціалізації наркозалежних визначено реабілітацію, соціальну адаптацію та інтеграцію в суспільство, що в сукупності створюють умови для повторного їх входження в соціальне середовище. Збагачене середовище ресоціалізації розглянуто як сукупність умов для підвищення ефективності повторного входження наркозалежних у суспільство.

Обґрунтовано систему соціально-педагогічної роботи з ресоціалізації наркозалежних в умовах реабілітаційних центрів, визначено та змістовно розроблено компоненти системи (цільовий, змістовий, технологічний, об'єкт-суб'єктний, середовищний).

2018

Александрова О. О. Вокально-хоровий стиль Г. Свиридова : взаємодія світського та релігійного аспектів : дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.03 / Александрова Оксана Олександрівна ; наук. консультант Л. В. Шаповалова ; Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського. – Харків, 2018. – 564 с.

Дисертацію присвячено вивченню взаємодії світського й релігійного аспектів у стилі вокально-хорової творчості Г. Свиридова. Висвітлено духовний світ композитора, зв'язок із російською філософсько-релігійною спадщиною початку ХХ ст. Здійснено аналіз стильових засад художнього мислення митця. Динаміку його вокально-хорового стилю зумовлено глибинною “модуляцією” світогляду композитора: від світського (*homo soveticus*) – до християнського (*homo credens*).

Виокремлено чотири групи семантичних знаків, сформованих у вокально-хоровій творчості Г. Свиридова: антропоцентричні, звукозображальні, метафізичні, літургійні. Визначено роль християнської символіки у творах радянського часу та відродження в пізній період творчості композитора традицій православного богослужбового співу.

Висвітлено досвід історико-культурологічного аналізу духовних концептів християнського світосприйняття в російській філософії та, як його віддзеркалення, — у музиці геніального композитора, музичного діяча та художника-мислителя ХХ ст. Г. В. Свиридова. У процесі системного дослідження жанрової поетики вокально-хорових творів митця визначено ціннісно-сміслові доміанти його художнього мислення завдяки взаємодії літургійної та світської музичних традицій. Систематизовано найважливіші закономірності музичної мови як художньої системи.

Упатова І. П. Теорія і практика методичної підготовки майбутніх учителів початкової школи : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Упатова Ірина Петрівна ; науковий консультант О. М. Іонова ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2019. – 506 с.

У дисертації на методологічному, теоретичному та технологічному рівнях досліджено проблему методичної підготовки майбутніх учителів початкової школи. З’ясовано суть методичної підготовки майбутнього вчителя початкової школи, зміст її структурних компонентів (мотиваційно-цільовий, когнітивний, методично-діяльнісний, аналітико-результативний) і функції (орієнтаційно-стимулювальна, дидактично-професійна, продуктивно-процесуальна, розвивально-виховна, діагностично-корекційна).

Теоретично обґрунтовано систему (методологічно-цільова, структурно-змістова, технологічна, діагностична підсистеми) методичної підготовки майбутніх учителів початкової школи, експериментально доведено результативність її впровадження в процес їхньої професійної підготовки. Окреслено педагогічні умови, що сприяють ефективному функціонуванню системи методичної підготовки. Уточнено критерії, показники, рівні сформованості методичної компетентності майбутнього вчителя початкової школи.

Чаговець А. І. Гармонійне виховання дітей 4-6 років у культурно-освітньому просторі дошкільного навчального закладу : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07 / Чаговець Алла Іванівна ; наук. консультант М. В. Роганова ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2019. – 453 с.

В роботі обґрунтовано доведено, що фундаментальні зміни, які відбуваються в сучасному культурно-освітньому просторі, суспільні запити і потреби утворюють думку про пріоритет дитинства як найвідповідальнішого періоду становлення особистості. Саме в дошкільному віці відбувається становлення особистості дитини, формування її фізичної та духовної культури – основи гармонійного розвитку, як краси людської душі та здорового тіла. Сьогодні одним із основних завдань удосконалення дошкільної освіти є виховання гармонійно розвинутої, довшеної, здорової дитини, здатної цілком реалізувати свої духовні, фізичні, інтелектуальні та моральні можливості. Фізичне здоров’я при цьому виступає фундаментом здорової особистості, від якого залежить щасливе життя дитини.

Шапаренко Х. А. Особистісне самовдосконалення майбутніх педагогів дошкільної освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07 / Шапаренко Христина Андріївна ; наук. консультант Г. Ф. Пономарьова ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2019. – 733 с.

Дисертаційна робота присвячена теоретико-методологічному обґрунтуванню та експериментальній перевірці системи особистісного самовдосконалення майбутніх педагогів дошкільної освіти в цілісному освітньо-виховному процесі педагогічних закладах вищої освіти.

Розроблено теоретико-методологічні засади особистісного самовдосконалення, що відповідають сучасним світовим тенденціям виховання педагога дошкільної освіти і охоплюють рівні: методологічний (концепцію, наукові підходи, закономірності, принципи); теоретичний (зміст і структурні компоненти, функції, методи, педагогічні умови, етапи); технологічний (педагогічну систему з її концептуальним, організаційним, змістовим, діагностичним, нормативно-правовим, навчально-методичним забезпеченням), практико зорієнтований (діагностичний інструментарій та моніторинг), що забезпечують результативність особистісного самовдосконалення майбутніх педагогів дошкільної освіти у педагогічних закладах вищої освіти. На підставі теоретичного аналізу визначено систему вихідних понять, покладених в основу розуміння таких категорій як «самовдосконалення особистості», «особистісне самовдосконалення майбутніх педагогів дошкільної освіти».

Поняття “самовдосконалення особистості” визначено як цілеспрямований творчий процес свідомого наближення особистості до ідеалу на основі адекватного самопізнання й вільного вибору мети й засобів реалізації.

На підставі здійсненого теоретичного аналізу уточнено поняття “особистісне самовдосконалення” як суспільно-історичний та соціокультурний феномен, як найвищу форму усвідомленого духовного саморозвитку, що полягає в прагненні до вдосконалення особистісного потенціалу, формування спроможності до самопізнання, самомоніторингу, самокорекції, саморегуляції, самоконтролю й самооцінки цього процесу.

2020

Беляєв С. Б. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів до розроблення та використання педагогічних технологій : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Беляєв Сергій Борисович ; наук. консультант М. І. Лазарєв ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2020. – 577 с.

Дисертацію присвячено проблемі підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів до розроблення та використання педагогічних технологій. У межах дослідження теоретично обґрунтовано та розроблено методичну систему (цілі, зміст, методи, засоби) професійної підготовки майбутніх учителів до розроблення та використання педагогічних технологій на основі неперервної трьохетапної системної змістовно-процедурної інтеграції системного, компетентнісного та технологічного підходів, яка передбачає: вивчення можливостей методологічних підходів у вирішенні проблеми забезпечення професійної підготовки; розроблення змісту компонентів системи професійної підготовки; розроблення технологічних алгоритмів реалізації змісту професійної підготовки та засобів оцінювання якості результатів. Експериментальною перевіркою підтверджено дієвість розробленої методичної системи.

Досліджено еволюцію наукових підходів до реалізації освітнього процесу, вибору ефективних методів і засобів педагогічної взаємодії. Обґрунтовано необхідність впровадження педагогічних технологій.

Молчанюк О. В. Теоретико-методологічні засади виховання в майбутніх учителів біології ціннісного ставлення до природи : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07 / Молчанюк Ольга Василівна ; наук. консультант Г. Ф. Пономарьова ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2020. – 478 с.

У дисертації на методологічному, теоретичному та практичному рівнях досліджено проблему виховання в майбутніх учителів біології ціннісного ставлення до природи.

На підставі вивчення джерелознавчої літератури з питань виховання особистості висвітлюється проблема виховання в майбутніх учителів біології ціннісного ставлення до природи; обґрунтовано методологічні підходи (культурологічний, компетентнісний, ноосферний, аксіологічний, екопсихологічний) до виховання в майбутніх учителів біології ціннісного ставлення до природи, що відповідають сучасним тенденціям виховання майбутнього педагога; розглянуто суттєву характеристику базових понять проблеми дослідження та логіку їх взаємозв'язків; розкрито суть поняття «ціннісне ставлення до природи майбутніх учителів біології» та схарактеризовано його структуру (компоненти – інтелектуальний, аксіологічний, поведінковий; критерії: когнітивний, емоційно-ціннісний, діяльнісний та їх показники); охарактеризовано закономірності та принципи виховання в майбутніх учителів біології ціннісного ставлення до природи. Розроблено структурно- функціональну модель виховання в майбутніх учителів біології ціннісного ставлення до природи, що складається з цільового,

методологічного, змістовного, операційно-діяльнісного й результативно-оцінного блоків; здійснено аналіз специфічної діяльності вчителя біології з виховання ціннісного ставлення до природи.

Осова О. О. Дидактичні засади навчання іноземних мов студентів філологічних спеціальностей із застосуванням технологічних інновацій : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.09 / Осова Ольга Олексіївна ; наук. консультант Я. М. Бельмаз ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2020. – 571 с.

У дисертації на основі аналізу науково-педагогічної літератури визначено ступінь наукової розробки проблеми навчання іноземних мов студентів із застосуванням технологічних інновацій, з'ясовано суть базових понять дослідження. Виявлено особливості використання технологічних інновацій у процесі навчання іноземних мов у сучасних закладах вищої освіти. Теоретично обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено дидактичну систему навчання іноземних мов студентів філологічних спеціальностей із застосуванням технологічних інновацій, що ґрунтується на дидактичних та специфічних принципах та об'єднує такі функціональні компоненти: цільовий, організаційно-мотиваційний, змістовий, процесуальний, результативно-оцінний. На основі дослідницько-експериментальної перевірки дидактичної системи доведено ефективність її практичної реалізації щодо формування готовності студентів філологічних спеціальностей до використання технологічних інновацій у майбутній професійно-педагогічній діяльності.

БІБЛІОГРАФІЯ КАНДИДАТСЬКИХ ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБІТ

1995

Ремзи (Гапон) И. В. Оценка перспективных возможностей пловцов на этапе специализированной базовой подготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Ремзи (Гапон) Ирина Владленовна ; науч. руководитель А. И. Кузьмин ; Украинский институт физического воспитания и спорта. – Киев, 1995. – 185 с.

Актуальность проблемы отбора перспективных спортсменов и ориентации их подготовки к выступлениям на дистанциях различной протяженности определяется высоким уровнем спортивных достижений и требований, предъявляемых к лидерам большого спорта. Одаренные, талантливые спортсмены встречаются крайне редко, поэтому их поиск требует организованного научно обоснованного подхода.

Особенно остро вопросы отбора и ориентации стоят на этапе специализированной базовой подготовки при формировании потенциального ближайшего резерва для национальных сборных команд и определении перспективных возможностей спортсменов к достижению высоких спортивных результатов.

Анализ специальной литературы показал, что получить объективную информацию о потенциальных возможностях спортсменов можно только на основе комплексных исследований, так как рассмотренные отдельно педагогические, физиологические и другие показатели недостаточны для проведения эффективной оценки перспективности. Однако, на практике попытки комплексного подхода к оценке перспективных возможностей пловцов достаточно редки. Кроме того, имеющиеся методики не предусматривают получение единого критерия перспективности, а основываются на оценке отдельно взятых показателей, информативность и надежность которых в целях отбора и прогнозирования не всегда обосновываются.

1997

Воронцова (Влащенко) І. А. Фауна листовійок (Lepidoptera, Tortricidae) яружних лісів північного сходу України : дис. ... канд. біол. наук : 03.00.09 / Воронцова (Влащенко) Ірина Андріївна ; наук. керівник О. З. Злотін ; Харківський державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 1997. – 153 с.

Вперше встановлено, що яружні ліси північного сходу України заселяють 94 види листовійок. Виявлено, що найбільш масовими і небезпечними в цих лісах є 5 видів. Уточнені особливості їх біології та фенології в біотопах.

Встановлені фактори, що впливають на розподілення і чисельність листовійок в яружних лісах, виявлено видовий склад і значення їх ентомофагів. Запропоновано не застосовувати пестициди в яружних лісах, а посилити біологічний захист.

Никуленко С. И. Становление высшей художественной школы в Украине (1917-1934) : дис. ... канд. искусствоведения : 17.00.05 / Никуленко Светлана Ивановна ; науч. руководитель Л. Д. Соколюк ; Харьковский художественно-промышленный институт. – Харьков, 1997. – 189 с.

Рассмотрено развитие высшей художественной школы в Украине (1917-1934). Как фрагмент культурной жизни ее крупнейших художественных центров. На основе исследования архивных и литературных источников освещены особенности поисков новых путей взаимодействия традиционной академической формы воспитания художников и выдвинутой революционным временем концепции подготовки специалистов художественно-промышленного направления, особенности преподавания в различных художественных вузах Украины, отражающие своеобразие педагогических систем.

Пономарьова Г. Ф. Педагогічні умови формування екологічної культури студентів педагогічного коледжу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Пономарьова Галина Федорівна ; наук. керівник Л. С. Нечепоренко ; Харківський державний університет. – Харків, 1997. – 175 с.

У дисертації теоретично обґрунтовується концепція формування екологічної культури студентів педагогічного коледжу. Розроблена нова система педагогічних умов, що дозволяє в процесі навчально-виховної діяльності коледжу досягти належного рівня екологічної культури студентів – майбутніх учителів початкових класів. Визначено зміст, складові частини екологічної культури студента та шляхи оволодіння нею.

1999

Фінін Г. І. Військове покликання : суть та специфіка реалізації в умовах будівництва Збройних Сил України (соціально-філософський аналіз) : дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03 / Фінін Георгій Іванович ; наук. керівник М. Д. Култаєва ; Харківський військовий університет. – Харків, 1999. – 250 с.

Дисертацію присвячено питанням філософсько-соціологічного аналізу процесів формування і реалізації військового покликання за умов розбудови Збройних Сил України. Розкривається сутність військового покликання і його специфіка. Виявлені протиріччя формування і реалізації військового покликання. Встановлені основні закономірності даного процесу: залежність

від домінуючої в суспільстві системи цінностей; залежність від рівня усвідомлення суспільством соціальної цінності армії; залежність від наявності у особистості відповідних психофізіологічних якостей. Встановлені особливості процесу формування військового покликання. Обґрунтовані механізм формування і основні шляхи реалізації військового покликання в умовах становлення Збройних Сил України.

2000

Олянич В. В. Розвиток цукрової промисловості на Лівобережній Україні (наприкінці ХІХ–на початку ХХ століття) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Олянич Валентина Володимирівна ; наук. керівник В. В. Калініченко ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2000. – 305 с.

Вперше у вітчизняній історіографії досліджено розвиток цукрової промисловості на Лівобережній Україні – одному з двох головних регіонів виробництва цукру в країні наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.

Основні питання дослідження: вивчення матеріально-технічної бази цукрової промисловості (кількості, мережі, потужності заводів), технічного прогресу у галузі, розвитку сировинної бази цукрової промисловості; формування кадрів цукровиків (підприємців, інженерно-технічних працівників, службовців та робітників); виробництва і збуту продукції цукрових заводів, урядової політики у галузі виробництва і збуту цукру. Зроблено висновок, що урядове нормування (квотування) виробництва та збуту цукру впродовж 1895-1914 рр. надзвичайно ефективно вплинуло на розвиток галузі. Досвід цієї політики може стати у нагоді для подолання сучасної кризи вітчизняної цукрової промисловості.

2001

Роганова М. В. Формування у дітей старшого дошкільного віку ціннісного ставлення до природи засобами мистецтва : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Роганова Марина Вікторівна ; наук. керівник Л. В. Артемова ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2001. – 225 с.

Дисертація присвячена питанням формування у старших дошкільників ціннісного ставлення до природи засобами мистецтв. У дисертації науково обґрунтована та розроблена експериментальна методика формування ціннісного ставлення до природи засобами мистецтва, визначено критерії ціннісного ставлення до природи та рівні їх сформованості у дітей старшого дошкільного віку. Запропоновані оптимальні шляхи, етапи формування ціннісного ставлення до природи засобами мистецтв та визначені педагогічні

умови ефективності процесу формування у старших дошкільників ціннісного ставлення до природи.

Аналіз наукової літератури засвідчує важливість проблеми виховання ціннісного ставлення дітей дошкільного віку до природи. Проте вона не знайшла глибокого та всебічного вивчення в дошкільній педагогіці. Аналіз сучасної практики формування у дітей дошкільного віку ціннісного ставлення до природи свідчить про існування нагальної потреби в озброєнні вихователів оптимальною методикою використання засобів мистецтв для розв'язання цього завдання.

2002

Александрова (Верба) О. А. Вариантность и ее композиционные закономерности (на примере инструментальной музыки украинских и российских композиторов 70-90 гг. XX в.) : дис. ... канд. искусствоведения : 17.00.03 / Александрова (Верба) Оксана Александровна ; науч. руководитель В. Г. Москаленко ; Национальная музыкальная академия Украины имени П. И. Чайковского. – Киев, 2002. – 265 с.

Диссертация нацелена на исследование одного из самых распространенных, но недостаточно изученных явлений современной музыки вариантности в ее разнообразных функциональных проявлениях. На современном этапе развития музыкальной науки и профессионального музыкального образования возникла потребность в обосновании теории вариантности в современной музыке и практическом внедрении методики анализа вариантной формы.

Проблема вариантности в теоретическом музыкознании рассматривается наряду с родственным ей явлением вариационностью. По вопросам вариационности существует достаточно обширная научно-методическая литература, однако она ориентирована на классико-романтическую традицию и не отражает специфику вариантности как устойчивой системы со своими принципами формообразования; не разработана также концепция вариантности в современной музыке.

Волкова І. В. Лексико-семантична характеристика сучасної української фізичної термінології (на матеріалі спеціалізованих видань 90-х рр. XX ст.) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Волкова Ірина Вікторівна ; наук. керівник Л. В. Венєвцева ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2002. – 193 с.

Досліджено лексико-семантичні характеристики фізичних термінів кінця XX ст., спрогнозовано деякі тенденції подальшого розвитку української фізичної термінології. Проаналізовано особливості фізичного терміна як знака наукового поняття в зіставленні з термінами початку XX ст.

Виявлено, що сучасна фізична термінологія відзначається значною кількістю складених термінів, наявністю великої кількості символів, розвинутою системною організацією, основою якої є синонімічні, гіперогіпонімічні, антонімічні, полісемічні та омонімічні кореляції. Наведено рекомендації щодо вживання окремих фізичних термінів.

2003

Лихвар В. Д. Розвиток художньо-творчого потенціалу молодших школярів у процесі образотворчої діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Лихвар Володимир Дмитрович ; наук. керівник Є. А. Подольська ; Національний фармацевтичний університет. – Харків, 2003. – 247 с.

Розроблено організаційно-педагогічну модель розвитку художньо-творчого потенціалу молодших школярів у процесі образотворчої діяльності. Обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови ефективного розвитку зазначеного потенціалу.

Уточнено його суть, зміст, особливості функціональної структури, охарактеризовано складові означеного феномену та виявлено специфіку його вияву в процесі образотворчій діяльності учнів. Визначено критерії та показники діагностики рівнів виявлення її художньо-творчого потенціалу.

Онипченко О. І. Навчально-виховна та методична діяльність педагогічних рад освітніх закладів України у другій половині ХІХ століття : дис. ... канд. пед. наук. : 13.00.01 / Онипченко Оксана Ігорівна ; наук. керівник С. Т. Золотухіна ; Бердянський держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2003. – 234 с.

У дисертації вперше здійснено цілісний аналіз навчально-виховної та методичної діяльності педагогічних рад початкових і середніх освітніх закладів України у другій половині ХІХ століття.

Розкрито динаміку становлення та розвитку колегіального органу вчительських колективів, а також визначено мету, зміст, форми та пріоритетні напрями навчально-виховної та методичної діяльності цих колективів.

Розглянуто питання стосовно вимог до вчителя, умов використання книги як освітньо-виховного засобу. До наукового обігу введено 77 архівних документів, які розширили відомості з досліджуваної проблеми, зокрема, щодо організації дисципліни на уроці, роль педагогічних рад у проведенні позакласних занять з учнями.

Шалепа О. Г. Оптимізація фізичної підготовки курсанток вищих військових навчальних закладів з урахуванням специфіки етапів професійного навчання : дис. ... канд. наук фіз. виховання і спорту : 24.00.02 / Шалепа Олександр Григорович ; наук. керівник В. П. Бізін ; Харківський військовий університет, Харківська державна академія фізичної культури. – Харків, 2003. – 223 с.

З метою оптимізації навчального процесу вищих військових навчальних закладів розроблено комп'ютерну програму та створено системну модель поетапної фізичної підготовки курсанток, а також обґрунтовано методика з урахуванням фізіологічних та індивідуальних особливостей жіночого організму. Експериментально доведено, що цілеспрямований розвиток фізичних якостей курсанток на етапах навчання з індивідуальним підходом забезпечує підвищення рівня фізичного стану, загальної витривалості, покращання успішності навчання, зниження захворюваності та підвищення якості військово-професійної підготовки.

Рассказова О. І. Організація творчої діяльності учнів у позашкільному закладі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Рассказова Ольга Ігорівна ; наук. керівник Т. О. Дмитренко ; Харківський державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2003. – 225 с.

На підставі результатів вивчення сучасних філософських та психолого-педагогічних наукових праць з проблем творчості проаналізовано провідні концептуальні положення теорії творчості та на їх базі обґрунтовано доцільність застосування у дослідженні наукових підходів: діяльнісного, що дає змогу охарактеризувати суттєві компоненти творчої діяльності учнів, а також функціонального, з використанням якого здійснено визначення функцій такої діяльності. Розглянуто позашкільний заклад як систему, в якій реалізується соціально-педагогічний процес. Ґрунтовно проаналізовано особливості даного процесу та визначено творчий аспект основних його компонентів (мети, принципів, змісту, методів і форм). Вивчено рівні дозвільної діяльності: споживання, творчості, екстеріоризації.

2004

Борисенко Є. О. Соціально-філософська парадигма власності як мотиваційної основи життєдіяльності особистості : дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03 / Борисенко Євген Олександрович ; наук. керівник Є. А. Подольська ; Національний фармацевтичний університет. – Харків, 2004. – 234 с.

Проведено дослідження феномену власності як мотиваційної основи життєдіяльності особистості у соціально-філософському аспекті. Обґрунтовано концептуальну модель власності, що дозволяє розкрити особливості її прояву на рівні основних підсистем суспільства та на особистісному рівні. Визначено

екзистенціали власності та ціннісні регулятиви власницької культури індивідів. Розроблено рівневу структуру ментального усвідомлення власності та соціально-філософську модель її емоційного сприйняття, що, залежно від психологічного впливу власності на особистість репрезентується у фрагментарній та актуальній власності високого, середнього та низького ступенів актуалізації. Охарактеризовано загальні можливості індивідів щодо реалізації внутрішньої власницької свободи та соціальні ефекти досліджуваного явища у сучасному українському суспільстві.

Дехтярева Е. А. Педофауна высших насекомых парков г. Харькова : дис. ... канд. биол. наук : 03.00.08 / Дехтярева Елена Александровна ; науч. руководитель А. З. Злотин ; Харьковский государственный педагогический университет имени Г. С. Сковороды. – Харків, 2004. – 164 с.

Диссертация является первым комплексным исследованием педофауны высших насекомых парков м. Харькова, в частности, видового состава, таксономии видов, ареалов, биотопического распределения, экологических форм, биологии, трофических связей и факторов, влияющих на многообразие, распространение и хозяйственное значение отдельных видов в условиях урбанизированных ландшафтов.

Установлено существенное влияние степени урбанизации биотопа на показатели видового биоразнообразия. Доказано, что в парках с высоким содержанием солей тяжелых металлов в почве исчезают виды насекомых, личинки которых сапрофаги или миксофагамы, и установлены причины этого явления. Определены хозяйственное значение насекомых-обитателей почвы в условиях урбанизированного ландшафта и даны рекомендации по защите саженцев от повреждений насекомыми.

Проскурняк О. І. Соціально-психологічна адаптація учнів молодших класів допоміжної школи-інтернату : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.08 / Проскурняк Олена Ігорівна ; наук. керівник В. І. Бондар ; Інститут спеціальної педагогіки АПН України. – Київ, 2004. – 208 с.

Дисертація містить результати теоретико-експериментального дослідження проблеми соціально-психологічної адаптації розумово відсталих дітей, яке здійснювалося на основі вивчення психолого-педагогічних умов забезпечення корекційного впливу на учнів початкових класів допоміжної школи-інтернату в умовах позакласної виховної роботи.

З'ясована сутність соціально-психологічної адаптації розумово відсталих дітей, визначені та вивчені її структурні компоненти (спілкування, міжособистісні стосунки, психологічний клімат) та прояви дезадаптації.

Розроблено адаптаційно-розвивальну програму для учнів молодших класів, спрямовану на усунення проявів дезадаптації та розвиток адаптаційних

можливостей, підвищення рівня адаптації, доведено ефективність її використання.

2005

Беляєв С. Б. Педагогічні умови формування пізнавальної активності учнів 7-9 класів на уроках природничо-математичного циклу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Беляєв Сергій Борисович ; наук. керівник Т. Г. Веретенко ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2005. – 191 с.

Актуальність теми дослідження спирається на сучасні технології навчання, які проектують механізм формування пізнавальної активності учнів 7-9 класів на уроках природничо-математичного циклу шляхом використання пізнавально-інструментальної сукупності дій вчителів та учнів, що впливає на ефективне засвоєння знань особистістю. У дослідженні змістовно-інформаційний аспект пізнавальної активності визначається освітніми технологіями, а процесуальний аспект технологіями навчання, які використовуються на уроках природничо-математичного циклу.

Розв'язання завдань пізнавальної активності учнів передбачає забезпечення саморозкриття особистості, формування не тільки глибоких та міцних знань, а й самостійного та творчого мислення, уміння збирати, аналізувати інформацію, займатись самоосвітою.

У дослідженні доведено, що процес навчання учнів у школі формує уявлення про сучасну наукову картину світу, яка досягається розкриттям об'єктивної істини у вивченні природничо-математичних дисциплін, виявленям причинно-наслідкових зв'язків, взаємозумовленості, динамізму явищ, шляхів пошуку наукових ідей, розвитку гіпотез і теорій.

У ході наукового пізнання було виявлено, що пізнавальна активність підлітка як суб'єкта діяльності специфічного середовища забезпечує реалізацію педагогічних умов досягнення освітньої мети.

Бескорса В. М. Трансформація бароко в художній культурі України XVII-XVIII ст. : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.01 / Бескорса Вікторія Миколаївна ; наук. керівник В. М. Шейко ; Харківська державна академія культури. – Харків, 2005. – 218 с.

Здійснено культурологічне дослідження концепту українського мистецького стилю у вимірі європейського соціокультурного середовища. Проведено порівняльний аналіз теоретичних підходів до вивчення даного стилю. Досліджено українське бароко у видах і жанрах мистецтва (архітектурі, іконописі, портретному живопису) та завдяки соціокультурним репрезентаціям. Визначено процес культурно-історичного розвитку українського стилю як художнього феномену, який ґрунтується на філософсько-естетичній виразності

стилю (від першої половини XVII до другої половини XVIII ст. Охарактеризовано ціннісно-орієнтаційну спрямованість у взаємозв'язку з процесом трансформації західноєвропейського (“чужого”) до українського (“свого”) мистецького ґрунту.

Крехно Т. І. Історія лексико-семантичної групи «плати–податки–повинності» в українській мові XV-XVIII століть (на матеріалі українських пам'яток) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Крехно Тетяна Іванівна ; наук. керівник А. О. Свашенко ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2005. – 263 с.

Здійснено комплексне дослідження номінації плат, податків, повинностей в українській мові XV-XVIII ст. З'ясовано склад і джерела поповнення словника, проаналізовано закономірності внутрішньої організації. Досліджено системні відношення. Виявлено специфіку еволюції та функціонування макросистеми лінгвістичної одиниці.

Запропоновано лексико-тематичну та структурно-граматичну класифікацію лексичного матеріалу.

У дослідженому фрагменті словника виявлено тенденцію до уніфікації семантичних трансформацій, чіткої регламентації дериваційних процесів. Зауважено, що певну частину номінативних одиниць уперше введено до наукової сфери, уточнено семантичну структуру ряду слів. З'ясовано окремі об'єктивні критерії адекватності семантичного реконструювання.

Малихіна В. М. Організаційно-методичне забезпечення управління інноваційною діяльністю ЗНЗ в умовах великого міста : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Малихіна Валентина Михайлівна ; наук. керівник Л. І. Даниленко ; Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти АПН України. – Київ, 2005. – 206 с.

Досліджено питання організаційно-методичного забезпечення процесу управління інноваційною діяльністю загальноосвітніх навчальних закладів за умов великого міста. Уточнено сутність поняття інноваційна діяльність, охарактеризовано її складові елементи (когнітивний, мотиваційний, рефлексивний, креативний).

Визначено зміст і структуру діяльності науково-методичного центру міського управління освітою, основними функціями якого є координування, інформування, діагностування, консультування. Розроблено модель організаційно-методичного забезпечення управління інноваційною діяльністю загальноосвітніх навчальних закладів на підставі використання науково-культурного потенціалу великого міста, наведено технології її реалізації. Обґрунтовано доцільність застосування запропонованої моделі, що сприяє активізації новаторської діяльності педагогічних працівників шкіл і методистів

районних методичних кабінетів, а також підвищенню рівня їх мотивації та компетентності.

Молчанюк О. В. Проектування засобів оптимізації процесу навчання з природничих дисциплін у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Молчанюк Ольга Василівна ; наук. керівник Г. Ф. Пономарьова ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2005. – 268 с.

Дисертаційне дослідження присвячено проблемі оптимізації процесу навчання студентів. На основі аналізу теоретичних джерел уточнено поняття «оптимізація» і місце засобів навчання у педагогічному процесі.

Визначено особливості проектування засобів оптимізації процесу навчання з природничих дисциплін у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації на основі технологій педагогічного проектування засобів оптимізації навчання з природничих дисциплін; створено та впроваджено у педагогічний процес відповідні засоби; обґрунтовано використання їх в процесі навчання студентів.

Експериментально доведено, що застосування засобів оптимізації процесу навчання студентів сприяє підвищенню якості знань, позитивно впливає на мотивацію та пізнавальну активність студентів.

2006

Денисова Н. В. Психолого-педагогічна підготовка майбутніх учителів в умовах навчально-наукового комплексу «коледж-університет» : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Денисова Наталія Володимирівна ; наук. керівник Н. М. Якушко ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2006. – 186 с.

На підставі аналізу історичної, науково-педагогічної літератури та звітно-статистичних документів розкрито теоретичні питання психолого-педагогічної підготовки вчителів та узагальнено практику її організації в навчально-науковому комплексі «коледж – університет» у регіональному аспекті.

З'ясовано передумови становлення навчально-наукових комплексів педагогічного спрямування. Розглянуто вплив даних наукових розробок на тенденції розвитку та принципи діяльності комплексу «коледж – університет» у системі неперервної педагогічної освіти України. На підставі узагальнення регіонального досвіду діяльності навчально-наукового комплексу на базі Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди конкретизовано структурну модель та охарактеризовано особливості змісту психолого-педагогічної підготовки студентів педагогічного коледжу у порівнянні зі студентами університету. Виділено напрями організаційно-методичної взаємодії структурних підрозділів даного комплексу.

Розглянуто питання організації навчально-виховного процесу, науково-дослідної роботи університетських кафедр та відділень коледжу, а також взаємодії структурних підрозділів з громадськістю.

Пальчик О. О. Добір за параметрами вікової та статевої структур для підвищення господарсько-цінних показників шовковичного шовкопряда : дис. ... канд. с-г. наук : 06.02.01 / Пальчик Оксана Олександрівна ; наук. керівник О. З. Злотін ; УААН Інститут тваринництва. – Харків, 2006. – 174 с.

Експериментально доведено можливість регулювання параметрів вікової структури гусениці шовковичного шовкопряда шляхом диференційованого добору гусениць II віку, які першими перелиняли, та на стадії імаго завдяки добору метеликів-самок з максимальною тривалістю життя, що забезпечує підвищення господарсько-цінних показників культури.

Визначено характер змін співвідношення статей за дії ефіру на grenу перед виходом гусениць-“мурашів” за інтенсивністю реакції хемотаксису та у разі застосування прийомів регулювання вікової структури культури шовковичного шовкопряда на стадії гусениці та імаго.

Розроблено прийом регулювання статевої структури даної культури на стадії імаго шляхом дезорієнтації самців бомбіколом з метою порушення процесу спарювання самців з самками своєї породи та зменшення засмічення гібридної grenи чистопородною.

Семенова М. О. Виховання учнів основної і старшої школи засобами фольклористично-етнографічної діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Семенова Мирослава Семенівна ; наук. керівник Т. Г. Веретенко ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2006. – 279 с.

Розглянуто проблему всебічного виховання учнів основної та старшої школи на основі вивчення, засвоєння та дослідження української традиційної народної культури та відтворення найкращих зразків народного мистецтва. Розроблено методологічні засади процесу засвоєння традиційної народної культури.

Проведено історико-теоретичне дослідження сутності фольклористично-етнографічної діяльності й обґрунтовано вимоги щодо її організації. Розроблено й експериментально апробовано методику виховання школярів засобами фольклористично-етнографічної діяльності. Обґрунтовано необхідність проведення навчально-пізнавальної, експедиційної, науково-дослідної та творчої роботи, що сприяє всебічному розвитку школярів та забезпечує їх етнізацію.

Степанець І. О. Становлення та розвиток середньої педагогічної освіти на Харківщині у ХХ столітті : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Степанець Іван Олексійович ; наук. керівник Г. Ф. Пономарьова ; Слов'янський державний педагогічний університет. – Слов'янськ, 2006. – 251 с.

У дисертації розкрито місце й роль середньої педагогічної освіти в системі підготовки педагогічних кадрів; виявлено фактори та умови, обґрунтовано періоди та етапи, визначено тенденції становлення та розвитку середньої педагогічної освіти на Харківщині у ХХ столітті.

Узагальнено досвід формування мережі й реалізації середньої педагогічної освіти: схарактеризовано зміст, форми, методи і засоби підготовки педагогічних кадрів у середніх педагогічних навчальних закладах у досліджуваній період; розкрито перспективи розвитку середньої педагогічної освіти.

Шляхом аналізу широкої джерельної бази дослідження в науковий обіг уведено значну кількість нового фактичного матеріалу щодо становлення та розвитку середньої педагогічної освіти.

Цибуліна І. В. Державна політика у сфері забезпечення захисту прав дитини в Україні : дис. ... канд. з держ. упр. : 25.00.02 / Цибуліна Ірина Вячеславівна ; наук. керівник Б. Г. Савченко ; Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. – Харків, 2006. – 224 с.

Обґрунтовано теоретичні засади, опрацьовано методичні положення та практичні заходи щодо вдосконалення діяльності державних органів та визначено напрями політики держави у галузі забезпечення захисту прав дитини. Проаналізовано концептуальні підходи зарубіжної та вітчизняної наукової думки щодо суті та механізмів реалізації державної політики у процесі захисту прав дитини.

Визначено сучасний стан і загальні питання теорії та методології державного управління. Уточнено зміст поняття “державна політика забезпечення захисту прав дитини”. Розроблено основні напрями державної політики у сфері цих прав. Узагальнено основні принципи формування системи захисту прав дитини й обґрунтовано пріоритетні напрями її забезпечення. Удосконалено структурно-функціональний підхід до раціоналізації побудови органів виконавчої влади сфери цього захисту, що сприятиме підвищенню ефективності їх діяльності. З метою вдосконалення управління запропоновано нові підходи щодо побудови децентралізованої системи управління сферою захисту прав дитини шляхом створення агентств надання соціальних послуг.

Обґрунтовано можливості використання зарубіжного досвіду у системі забезпечення захисту даних прав в Україні. Визначено систему заходів, що

сприяють підвищенню рівня захисту прав дитини за умов трансформаційних процесів в Україні.

2007

Петриченко Л. О Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної діяльності в позааудиторній роботі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Петриченко Лариса Олексіївна ; наук. керівник О. В. Попова ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2007. – 240 с.

Проведено теоретико-експериментальне дослідження проблеми організації професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до інноваційної діяльності в позааудиторній роботі. Розкрито сутність та структуру інноваційної діяльності, визначено критерії та показники готовності вчителя початкової школи до її здійснення. Охарактеризовано основні етапи підготовки майбутніх фахівців до даного виду професійної діяльності.

Науково обґрунтовано й апробовано систему позааудиторної роботи, спрямованої на формування інноваційної компетентності майбутнього вчителя початкової школи.

Експериментально доведено, що запропонована система позааудиторної роботи сприяє суттєвому зростанню професійно значущих мотивів, формуванню інноваційних знань, умінь, адекватної самооцінки, а також таких необхідних особистісних якостей притаманних сучасному вчителю, як гуманістична спрямованість, креативність, самостійність, відповідальність та ініціативність.

Халеева Е. В. Мотет в европейской музыкальной практике : пути развития : дис. ... канд. искусствоведения : 17.00.03 / Халеева Елена Викторовна ; науч. руководитель Н. Е. Гребенюк ; Харьковский государственный университет искусств имени И. П. Котляревского. – Харьков, 2007. – 209 с.

Понятие музыкальной практики широко используется в современном отечественном музыкознании. Под ним подразумевается не только композиторское творчество, а совокупность и единство с ним исполнительского, теоретического и педагогического типов деятельности. В контексте исторической эволюции западноевропейской музыки их взаимосвязь была различной. Этап становления профессиональной музыки в Европе прежде всего связан с церковной музыкой и приходится на эпоху средневековья (XII-XIII века). Этот период характеризуется синкретическим единством теоретической, исполнительской, педагогической и композиторской сфер деятельности в лице отдельно взятого музыканта.

Особое значение канона-правила как метода воспроизведения и сочинения музыки, анонимность творчества, устная природа существования церковной музыки и постепенное формирование нотации, переход от одноголосия к многоголосию, средоточие “ученой” традиции исключительно в церкви вот неполный перечень причин, обусловивший синкретический (универсальный) тип музыканта эпохи средневековья. Также показательным моментом является непосредственная певческая (а также и регентская) деятельность такого музыканта в контексте конкретного собора, где примером могут служить имена Леонина и Перотина Великого, представителей парижской школы Нотр-Дам XII-XIII веков.

Чаговец А. І. Проблема формування здорового способу життя дітей дошкільного віку у вітчизняній педагогіці (друга половина ХХ століття) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Чаговец Алла Іванівна ; наук. керівник Г. Ф. Пономарьова ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2007. – 209 с.

Дисертацію присвячено історико-педагогічному аспекту проблеми формування здорового способу життя дітей дошкільного віку у вітчизняній педагогіці (друга половина ХХ століття).

На підставі аналізу науково-педагогічної, історичної літератури, досвіду роботи дошкільних закладів досліджуваного періоду визначено й обґрунтовано теоретичні підходи до проблеми здорового способу життя у дітей дошкільного віку; охарактеризовано сутність поняття “здоров’я” й “здоровий спосіб життя дошкільнят”.

Досліджено зміст, форми та методи формування здорового способу життя дошкільників. Визначено етапи розвитку проблеми в контексті особливостей науково-педагогічних досягнень, ієрархії науково-практичних проблем досліджуваного періоду, пріоритетів виховного комплексу. Окреслено тенденції формування навичок здорового способу життя у дітей дошкільного віку.

Шумська О. О. Естетична підготовка майбутніх учителів у Харківському університеті (друга половина ХІХ–початок ХХ ст.) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Шумська Ольга Олександрівна ; наук. керівник Л. А. Штефан ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – 2007. – 287 с.

Проведено ретроспективний аналіз становлення та розвитку теорії й практики естетичної підготовки студентів-майбутніх учителів у Харківському університеті у другій половині ХІХ - початку ХХ ст.

Показано внесок харківських педагогів досліджуваного періоду в розробку теоретичних і методологічних питань естетичної підготовки вчителя. Виявлено

особливості й охарактеризовано провідні напрями, проаналізовано та систематизовано аудиторні та позааудиторні форми та методи естетичної підготовки студентів-майбутніх учителів.

2008

Бабакіна О. О. Формування громадянськості майбутнього вчителя початкових класів у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.0.04 / Бабакіна Оксана Олексіївна ; наук. керівник Г. Ф. Пономарьова ; Слов'янський державний педагогічний університет. – Слов'янськ, 2008. – 234 с.

Дисертаційна робота є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми формування громадянськості майбутніх учителів початкових класів у навчально-виховному процесі педагогічного коледжу. У роботі розкрито суть і структуру громадянськості вчителя як професійно значущої якості, її основних компонентів, розроблено й науково обґрунтовано концепцію як модель її формування.

Визначено й науково обґрунтовано педагогічні умови формування громадянськості вчителя початкових класів у навчально-виховному процесі педагогічного коледжу: забезпечення цілеспрямованої теоретико-методичної підготовки викладачів педагогічного коледжу до формування громадянськості студентів; громадянську спрямованість навчально-виховного процесу, залучення майбутніх учителів до саморозвитку громадянськості як професійно значущої якості тощо.

Реалізовані в процесі педагогічного експерименту умови сприяли суттєвому поживленню громадянської активності, помітному прояву ініціативності в організації заходів громадянського спрямування, розширенню та поглибленню знань про громадянськість як професійну якість педагога, усвідомленню важливості громадянської позиції та поведінки в житті та професійній діяльності.

Масло О. В. Національно-культурний компонент у лексичі українських народних казок : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Масло Ольга Володимирівна ; наук. керівник О. С. Черемська ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2008. – 215 с.

Вперше комплексно проаналізовано етнокультурознавчу лексику української народної казки, виділено її національно-культурний компонент на денотативному та конотативному рівнях.

Здійснено систематизацію й ідеографічний опис слів з національно-культурним компонентом, встановлено критерії виділення етнокультурної лексики. Розкрито сутність і визначено місце у структурі української народної

казки національно-культурного компонента. Розроблено класифікацію, виявлено неоднорідний склад й обґрунтовано необхідність диференціації слів з національно-культурним компонентом. Здійснено розподіл даних мовних одиниць на слова-реалії та фонові слова. Проаналізовано особливості відтворення етномовної інформації у текстах українських народних казок, запропоновано способи виявлення національно-культурного компонента. На підставі порівняльного дослідження етнокультурознавчої лексики українських і російських народних казок розкрито своєрідність мовної картини світу українців.

Олянич Л. В. Створення та діяльність Всеукраїнського товариства «Друзі дітей» (1924-1936 рр.) : організаційний статус, структура та функції : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Олянич Лариса Володимирівна ; наук. керівник В. В. Калініченко ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2008. – 199 с.

Досліджено історію становлення та функціонування громадського об'єднання-товариства «Друзі дітей», його роль і місце у подоланні масової безпритульності дітей в УСРСР 1920-1930-х рр. Проаналізовано наукову літературу 1920-х рр. брошури та статті 1930-х рр., монографії та дисертації істориків 1950-1980-х рр., сучасну історіографію.

Вивчено особливості формування організаційної структури осередків, центральних органів управління, відносин державних установ з громадською організацією для подолання дитячої безпритульності. Виявлено її причини та рівень в УСРСР 1920-1930-х рр. З'ясовано специфіку просвітницько-агітаційної діяльності осередків, застосування ними оперативно-профілактичних заходів і соціально-реабілітаційних функцій дитячих установ інтернатного типу. Спростовано твердження про те, що масова безпритульність дітей в УСРСР була подолана у 1932 р.

Осова О. О. Організація навчально-пізнавальної діяльності студентів у вищих навчальних закладах освіти на Слобожанщині у другій половині XIX століття : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Осова Ольга Олексіївна ; наук. керівник О. М. Микитюк ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2008. – 263 с.

Здійснено цілісний аналіз проблеми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів Слобожанщини історичному аспекті.

Виявлено особливість поглядів педагогів, науковців Східного регіону на суть і значущість цієї проблеми (відстоювання організації навчально-пізнавальної діяльності студентів на психологічних засадах). Узагальнено досвід організації навчально-пізнавальної діяльності студентської молоді зазначеного регіону в другій половині XIX ст. З'ясовано та показано роль і

значення форм (лекцій, семінарів, співбесід, практичних занять, експедицій, екскурсій, студентських гуртків) і методів (словесних, наочних, практичних) навчання у вищій школі Слобожанщини для розумового, морального розвитку студентства. Охарактеризовано організаторську функцію викладача дослідженого періоду на різних етапах навчально-пізнавальної діяльності.

Пікалова А. О. Вербалізація концепту Людина в поетичних текстах Михайла Стельмаха : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Пікалова Анна Олексіївна ; наук. керівник К. Ю. Голобородько ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2008. – 242 с.

Розглянуто особливості світобачення, світосприйняття та світорозуміння М. Стельмаха як поета української культури, охарактеризовано ознаки його поетичної творчості, ідіостилю.

Доведено, що концепт-образ людини – ключовий у творчості поета та з двовекторним статусом, зокрема, мегаконцептом його поетичного мовлення (характеристика за ознакою “обсяг інформації”), та метаконцептом поетичного тексту (методологічна одиниця аналізу).

Визначено своєрідність вербалізації концепту-образу людини (землеробця, ремісника, воїна-визволителя, рибалки, мисливця, члена родини (рідні), жінки, дитини), зокрема у віршах для дітей. Висвітлено питання щодо функціонування власних назв як репрезентаторів концепту-образу людини.

Романова І. В. Екзистенціалістські мотиви в романістиці Івана Багряного : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Романова Ірина Василівна ; наук. керівник О. І. Борзенко ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2008. – 199 с.

Робота присвячується дослідженню філософської проблематики романістики І. Багряного у зв'язку з близькістю останньої до ідейно-художніх пошуків європейського екзистенціалізму.

Романи І. Багряного демонструють ідейно-художню еволюцію. Якщо в ранніх творах “Скелька” та “Тигролови” письменник перебуває під впливом експресіонізму та неоромантизму, то посилення екзистенціалістського складника в багрянівській концепції відбувається в романах “Людина біжить над прірвою” та “Сад Гетсиманський”.

У просторі авторського сприйняття художньо апробовано такі категорії, як свобода та смерть. Актуалізуючи в романах мотиви “закинутості”, “межової ситуації” та свободи вибору, І. Багрянний удається до розкриття важливих етапів становлення особистості. Така “ініціація” сприяє “виходу” людини зі складних життєвих перипетій.

Екзистенціалістські погляди І. Багряного розвинено в романі “Маруся Богуславка”, у якому проблема автентичності існування винесена на рівень

філософських узагальнень. За авторським задумом, передумовою повнокровного людського буття є синтез особистісної та національної ідентифікації.

Романістика І. Багряного є цікавим явищем вітчизняного письменства першої половини ХХ століття, що демонструє спільні з європейською літературою ідейно-художні пошуки. Така суголосність стає очевиднішою з огляду на роль у багрянівських творах екзистенціалістських мотивів, які набувають у художній концепції українського митця певної специфіки.

Репко І. П. Організація контролю за навчальною діяльністю учнів народних шкіл України у другій половині ХІХ століття : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Репко Інна Петрівна ; наук. керівник Г. Ф. Пономарьова ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2008. – 268 с.

Дисертація досліджує історико-педагогічний аспект організації контролю за навчальною діяльністю учнів народної школи у вітчизняній педагогіці (друга половина ХІХ століття). На основі аналізу науково-педагогічної, історичної літератури, офіційних документів охарактеризовано передумови та особливості розвитку системи початкової освіти в Україні у другій половині ХІХ століття.

Розкрито внесок вітчизняних педагогів у розробку теоретичних засад організації контролю за навчально-пізнавальною діяльністю учнів початкової школи. Узагальнено досвід реалізації контролю в практиці досліджуваного періоду.

Досліджено нормативне забезпечення процесу контролю у народних школах, охарактеризовано форми й методи поточного та періодичного контролю, виявлено й узагальнено особливості заохочення та покарання як основних засобів стимулювання учнів початкової школи в процесі навчання. Визначено основні етапи та окреслено тенденції організації контролю за навчальною діяльністю учнів в контексті розвитку народних шкіл України у досліджуваний період.

Сформульовано прогностичні тенденції розвитку набутого досвіду організації контролю в практиці сучасної української національної початкової школи (удосконалення системи контролю, методологічну переорієнтацію процесу навчання на розвиток особистості школяра, набуття контролем системних ознак, подальший пошук ефективних шляхів реалізації основних функцій контролю, наукове обґрунтування єдиних критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів).

Толмачова І. М. Формування навчальної дії контролю у молодших школярів : дис. ... канд. пед. наук : 13.0.09 / Толмачова Ірина Миколаївна ; наук. керівник В. І. Лозова ; Харківський державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2008. – 217 с.

Доведено необхідність формування навчальної дії контролю у молодших школярів за умов розвивального навчання. Обґрунтовано й експериментально перевірено дидактичну систему формування даної дії. Описано специфіку організації навчального процесу під час реалізації запропонованої дидактичної системи. З'ясовано особливості організації роботи з формування навчальної дії контролю з шестирічними школярами.

З урахуванням кількісних і якісних результатів експериментальної роботи показано ефективність розробленої дидактичної системи. Розроблено науково-методичні рекомендації для вчителів початкової школи з питання формування навчальної дії контролю у молодших школярів під час розвивального навчання.

Упатова І. П. Диференційований контроль навчальних досягнень учнів основної школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Упатова Ірина Петрівна ; наук. керівник В. І. Лозова ; Харківський державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2008. – 216 с.

Розглянуто диференційований контроль як складову загальнодидактичної системи навчального процесу, яка забезпечує його ефективність для різних груп учнів шляхом організації пізнавальної діяльності школярів за умови врахування їх індивідуальних відмінностей, прийомів і методів навчання відповідно до особливостей учнів, шляхом розробки спеціальних навчальних завдань, для кожної з визначених типологічних груп.

Теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено технологію використання різнорівневих завдань робочих зошитів з друкованою основою та під час організації контрольних-узагальнювальних уроків-ігор.

Виявлено, що умовами успішного використання різнорівневих завдань у таких робочих зошитах та на контрольних-узагальнювальних уроках-іграх є: дотримання вчителем педагогічного такту; раціональна організація роботи учня на заняттях; підвищення працездатності за рахунок усунення прогалин у знаннях учнів і виховання впевненості у своїх силах; самостійний вибір учнями завдань репродуктивного, реконструктивного, творчого рівнів.

Чернецька Ю. І. Соціально-педагогічні умови адаптації старших підлітків у загальноосвітніх санаторних школах-інтернатах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Чернецька Юлія Іванівна ; наук. керівник О. М. Василенко ; Харківський державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2008. – 278 с.

Вперше теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено соціально-педагогічні умови адаптації старших підлітків у загальноосвітніх санаторних школах-інтернатах (ЗСШ). Проаналізовано специфіку діяльності, характеристики й особливості ЗСШ, визначено сутність поняття “адаптація старших підлітків до ЗСШ”. Уточнено наукові уявлення про ЗСШ як соціально-педагогічні заклади компенсувального типу, що надають вихованцям необхідне лікування, базову середню освіту, допомагають соціалізуватися. Досліджено вплив зовнішнього та внутрішнього середовища ЗСШ на формування особистості старшого підлітка. Розроблено технологію реалізації визначених соціально-педагогічних умов адаптації старших підлітків у ЗСШ.

Шапаренко Х. А. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів на засадах акмеологічного підходу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Шапаренко Христина Андріївна ; наук. керівник Г. В. Бурма ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2008. – 234 с.

Проведено теоретико-експериментальне дослідження проблеми формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів на засадах акмеологічного підходу. Визначено сутність професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, розкрито її зміст і структуру.

Розроблено й експериментально перевірено технологію формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку на засадах акмеологічного підходу у ВНЗ. Доведено ефективність розробленої технології формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів на засадах акмеологічного підходу.

2009

Андрєєв М. В. Формування толерантності вчителя загальноосвітньої школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Андрєєв Микола Васильович ; наук. керівник В. М. Гриньова ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2009. – 217 с.

Доведено, що процес формування толерантності вчителя є складним і довготривалим, що забезпечує його готовність до гуманістичної взаємодії із суб'єктом педагогічного процесу. Вважаємо, що ефективність цього процесу

забезпечується створенням системи роботи, основними напрямками функціонування якої є: взаємодія вчителя з учнями як у ході уроків, так і позакласних заходів; взаємодія вчителя з іншими вчителями; взаємодія вчителя з батьками учнів; взаємодія вчителя з адміністрацією і психологом, а також самоосвіта та самовиховання вчителя. Ця система ґрунтується на принципах гуманізму та ідеях етичної педагогіки, зокрема, природовідповідності й унікальності особистості, мотиваційної успішності, культуровідповідальності, емоційної насиченості, екологічності й емпатійності взаємовідносин тощо.

Золочевський В. В. Теорія і практика організації фізкультурно-масової роботи із студентською молоддю у вітчизняній педагогіці (кінець ХІХ–перша половина ХХ ст.) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Золочевський Віталій Вікторович ; наук. керівник Н. М. Якушко ; Харківський національний педагогічний університет. імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2009. – 206 с.

Вперше системно проаналізовано й узагальнено досвід організації фізкультурно-масової роботи зі студентською молоддю наприкінці ХІХ - у першій половині ХХ ст.

Визначено генезу ідеї організації фізкультурно-масової роботи в історії вітчизняної педагогічної думки, поетапно розкрито спрямованість змісту. Охарактеризовано найпоширеніші методи та форми організації фізкультурно-масової роботи зі студентською молоддю в досліджуваній період - спортивні змагання, свята, вечори, прогулянки, естафети, екскурсії, спартакіади, карнавали, бесіди, універсіади, туристичні походи, конкурси. Визначено перспективи творчого використання позитивного досвіду організації фізкультурно-масової роботи зі студентами за сучасних умов. Визначено й охарактеризовано прогностичні тенденції розвитку досліджуваної категорії.

Кондрацька Л. В. Сімейні конфлікти як фактор емоційного вигорання у підлітків : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Кондрацька Лариса Вікторівна ; наук. керівник І. В. Ващенко ; Харківський національний педагогічний університет. імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2009. – 223 с.

Досліджено вплив сімейних конфліктів на розвиток емоційного вигорання у підлітків, розкрито сутність даного явища, уточнено наукові уявлення про його симптоми.

Визначено фактори, що сприяють розвитку емоційного вигорання у підлітків, проаналізовано причини, які обумовлюють появу сімейних конфліктів. Розроблено діагностичний інструментарій для дослідження сімейних конфліктів та емоційного вигорання у підлітків, виявлено взаємозв'язок між даними явищами. Розроблено й апробовано програму з розвитку конфліктологічної компетентності в учнів. Виявлено психологічні чинники (навички саморегуляції у конфліктних ситуаціях, безконфліктного

спілкування та попередження деструктивних наслідків конфлікту, особистісна безконфліктна поведінка, обирання стилю поведінки відповідно до конфлікту), що впливають на конфліктологічну компетентність у підлітків та їх батьків.

Кузнецова О. В. Формування інноваційного стилю професійної діяльності у студентів педагогічного коледжу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Кузнецова Оксана Вікторівна ; наук. керівник Г. Ф. Пономарьова ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2009. – 187 с.

Дисертація присвячена теоретико-експериментальному дослідженню проблеми формування інноваційного стилю професійної діяльності у студентів педагогічного коледжу.

Визначено суть інноваційного стилю професійної діяльності вчителя як сукупності способів і прийомів професійно-педагогічної діяльності, спрямованих на модернізацію навчально-виховного процесу. ґрунтовано та експериментально перевірено технологію формування інноваційного стилю професійної діяльності студентів педагогічного коледжу, що передбачає мотиваційно-орієнтовний, змістово-особистісний, рефлексивно-корекційний етапи.

Уточнено критерії та показники рівнів сформованості інноваційного стилю професійної діяльності. Результатами експериментальної роботи доведено ефективність реалізованої технології.

Пехарева С. В. Управління інноваційним розвитком дошкільного навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Пехарева Світлана Вікторівна ; наук. керівник І. В. Гавриш ; Харківський національний педагогічний університет. імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2009. – 322 с.

Узагальнено основні підходи до вирішення проблем управління інноваційним розвитком дошкільного навчального закладу (ДНЗ) на нормативному, теоретико-методологічному та практичному рівнях. Визначено наукові засади управління інноваційним розвитком ДНЗ. Охарактеризовано перспективний досвід, який може бути використаний для розв'язання задач щодо вдосконалення процесу управління інноваційним розвитком ДНЗ. Науково обґрунтовано й апробовано технологію даного управління.

Хміль Н. А. Розвиток засобів наукової комунікації як складової педагогічної науки в Україні (середина ХХ ст.–початок ХХІ ст.) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Хміль Наталія Анатоліївна ; наук. керівник О. В. Адаменко ; Луганський національний університет імені Тараса Шевченка. – Луганськ, 2009. – 339 с.

Визначено роль і функції, а також обґрунтовано класифікацію засобів наукової комунікації в педагогічній науці. Визначено етапи розвитку даних засобів в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Розкрито особливості

розвитку найбільш поширених засобів наукової комунікації в педагогічній науці в Україні - наукової педагогічної періодики, наукових педагогічних заходів, електронних засобів комунікації в зазначений період. Систематизовано відомості про українські наукові педагогічні видання, наукові педагогічні конференції, вітчизняні веб-ресурси науково-педагогічної тематики. Визначено тенденції розвитку засобів наукової комунікації в педагогічній науці в Україні у другій половині ХХ - на початку ХХІ ст. і перспективи їх подальшого розвитку.

Цуранова О. А. С. В. Смоленский и новое направление в русской духовной музыке конца XIX–начала XX веков : дис. ... канд. искусствоведения : 17.00.03 / Цуранова Оксана Алексеевна ; науч. руководитель И. Л. Иванова ; Харьковский государственный университет имени И. П. Котляревского. – Харьков, 2009. – 226 с.

Впервые в отечественном музыковедении аргументировано решен вопрос об исторической роли и место С. Смоленского в новом направлении в русской духовной музыке.

Проанализированы больше переложение в оригинальное произведение композитора, предназначенные для церковно-певческого исполнения. На основе исследовательских работ С. Смоленского-медиевиста обобщенно созданную им новую концепцию отечественного богослужебного музыкального искусства.

На основании результатов изучения документальных и научных источников выявлены главные характеристики исполнительской и просветительской деятельности ученого-музыканта. Определены принципы педагогической реформы С. Смоленского, проведенной им в Московском Синодальном училище церковного пения. Предложено научные положения в контексте развития российской медиевистики и композиторского творчества в области культовой музыки.

Школа (Калініченко) О. М. Методика застосування ациклічних навантажень з різними обсягами рухливої активності молодших школярів на уроках фізичної культури : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Школа (Калініченко) Олена Миколаївна ; наук. керівник Є. П. Волков ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2009. – 200 с.

Дисертацію присвячено проблемі фізичного розвитку та розвитку фізичної підготовленості дітей молодшого шкільного віку на уроках фізичної культури. Доведено, що рішення проблеми розвитку рухових здібностей учнів 1-4 класів забезпечує комплексний підхід до вибору методик вдосконалення фізичної підготовленості дітей 6-9 років. Розроблені моделі комплексних уроків фізичної культури з урахуванням різних обсягів рухової активності та експериментальна авторська програма дають можливість отримати певні зміни рівня розвитку

сили, гнучкості, швидкості, швидко-силових якостей, силової та загальної витривалості вже на 5-6 уроці.

2010

Авескулова І. В. Просвітницько-педагогічна діяльність в Україні Імператорського Російського музичного товариства (друга половина ХІХ–початок ХХ ст.) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Авескулова Ірина Вікторівна ; наук. керівник Н. М. Якушко ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2010. – 232 с.

Розкрито теоретичні питання й узагальнено форми просвітницько-педагогічної діяльності Імператорського Російського музичного товариства в Україні (друга половина ХІХ–початок ХХ ст.), проаналізовано ступінь наукової розробки даної теми, визначено передумови відкриття відділень Імператорського Російського музичного товариства в містах України (історико-географічні, соціально-економічні, освітні, культурні, просвітницькі).

Обґрунтовано етапи та зміст просвітницько-педагогічної діяльності товариства: перший – 60-70-і роки ХІХ ст., другий – 80-90 роки ХІХ ст., третій – початок ХІХ ст.-1917 рік. Розглянуто перспективні шляхи творчого використання досвіду діяльності ІРМТ (популяризація вітчизняної музики, виховання духовної культури молоді на кращих взірцях світового мистецтва, ознайомлення молоді з життєвим досвідом і творчим шляхом провідних діячів культури й мистецтва, активізація меценатства, упровадження предметів, що викладалися в навчальних закладах при ІРМТ, у сучасну систему музичної освіти). Розроблено спецкурс “Музична освіта в Україні”.

Башкір О. І. Формування готовності майбутніх учителів до педагогічної імпровізації в процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Башкір Ольга Іванівна ; наук. керівник С. Т. Золотухіна ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2010. – 239 с.

Розкрито сутність дефініції «педагогічна імпровізація» як швидкого, гнучкого й адекватного реагування на щойно створені ситуації або ті, що стихійно, раптово виникли в педагогічній діяльності, та вимагають миттєвої реакції.

Обґрунтовано технологію формування готовності майбутніх учителів до педагогічної імпровізації в процесі фахової підготовки, яка складається з таких етапів, як мотиваційно-цільовий, змістово-процесуальний, оцінно-рефлексивний. Уточнено критерії, показники та рівні готовності студентів до педагогічної імпровізації. Експериментально доведено, що запропонована технологія сприяє розвитку у студентів позитивної мотивації до імпровізації, відбору необхідних теоретичних знань і вмінь педагогічної імпровізації, а

також оцінці, самооцінці та самокорекції сформованості готовності майбутніх учителів до педагогічної імпровізації.

Бужинська С. М. Психологічні особливості розвитку модально-специфічних форм пам'яті у молодших школярів : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Бужинська Світлана Миколаївна ; наук. керівник Т. Б. Хомуленко ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2010. – 220 с.

Розкрито та поглиблено наукові уявлення щодо впливу модально-специфічних форм пам'яті на пізнавальний розвиток молодшого школяра. Доведено вплив модально-специфічної пам'яті на успішність засвоєння молодшими школярами навчальних програм.

Розроблено діагностичний інструментарій для дослідження модально-специфічних форм пам'яті у молодших школярів. Виявлено взаємозв'язок між окремими показниками модально-специфічних форм пам'яті із словесно-логічною пам'яттю та з рівнем засвоєння учнями навчальних програм.

Визначено умови пред'явлення розвивальних вправ, завдяки яким досягається зростання рівня засвоєння молодшими школярами навчальних програм.

Ібрагім Ю. С. Формування культури розумової праці студентів вищих педагогічних навчальних закладів у процесі навчання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Ібрагім Юлія Сергіївна ; наук. керівник В. І. Лозова ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2010. – 236 с.

Розроблено технологію формування культури розумової праці студентів, якою передбачається врахування зовнішніх і внутрішніх ресурсних можливостей особистості в процесі реалізації підготовчо-організаційного, змістово-процесуального та контрольо-корекційного етапів процесу формування. Конкретизовано компоненти культури розумової праці (спеціальні знання, уміння, якості особистості). Уточнено поняття “культура розумової праці студента” як інтегрованої якості особистості, яка володіє спеціальними знаннями, уміннями, навичками організації цієї праці відповідно до своїх індивідуальних ресурсних можливостей, що забезпечує ефективність пізнавальної діяльності, “розумова праця” та “культура індивіда”.

Міщенко О. А. Розвиток мультимедійних засобів навчання в загальноосвітній школі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Міщенко Ольга Анатоліївна ; наук. керівник О. В. Попова ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2010. – 246 с.

Проведено цілісне дослідження розвитку мультимедійних засобів навчання (МЗН) у ЗОШ України другої половини ХХ ст. Розкрито витоки ідей МЗН у

світовій педагогічній думці та передумови використання МЗН у шкільній практиці.

Визначено й обґрунтовано етапи розвитку мультимедійних засобів навчання в ЗОШ у другій половині ХХ ст. Узагальнено досвід застосування МЗН у шкільній практиці в даний період, висвітлено можливості його творчого використання в сучасній школі та визначено перспективи розвитку даної проблеми.

Одарченко В. І. Виховання національної гідності у студентської молоді засобами українського народного мистецтва : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Одарченко Вероніка Ігорівна ; наук. керівник Г. Ф. Пономарьова ; Харківський державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2010. – 273 с.

Дисертаційна робота є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми виховання національної гідності у студентської молоді засобами українського народного мистецтва.

У дисертації здійснено теоретико-методологічний та історико-педагогічний аналіз проблеми, визначено основні історичні рівні розвитку проблеми національної гідності. На підставі аналізу наукової літератури з філософії, етики, психології, педагогіки з'ясовано суть поняття “національна гідність” розкрито структурні компоненти цього особистісного феномена (інтелектуальний, емоційний, вольовий). Досліджено процес виховання національної гідності як необхідної якості особистості студентської молоді.

Визначено виховний потенціал різних видів народного мистецтва. Науково обґрунтовано доцільність та експериментально перевірено ефективність супроводу етапів технології виховання національної гідності у студентської молоді (мотиваційно-підготовчого, змістовно-процесуального, аналітико-рефлексивного) засобами українського народного мистецтва. Уточнено критерії сформованості національної гідності в студентів (мотиваційний, когнітивний, поведінковий).

Отрошко Т. В. Система оцінювання технічної компетентності майбутніх учителів інформатики в процесі навчання комп'ютерних дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Отрошко Тамара Вячеславівна ; наук. керівник А. А. Харківська ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2010. – 204 с.

Розкрито сутність, структуру, зміст і розроблено модель технічної компетентності майбутнього вчителя інформатики, що включає знанневий та особистісний компоненти. Визначено типи співвідношення цих компонентів у процесі оцінювання компетентності.

Розроблено методичну систему оцінювання технічної компетентності майбутніх учителів інформатики у процесі навчання комп'ютерних дисциплін, побудовану на підставі комплексного кількісного оцінювання знаннєвого й особистісного компонентів компетентності.

Експериментально підтверджено ефективність запропонованої методичної системи оцінювання, про що свідчить підвищення якості навчання за рахунок точності, адекватності, прогностичності оцінок і появи у студентів оперативного зворотнього зв'язку за професійно важливими якостями.

Сергєєва І. С. Драматургія І. Д. Сургучова : проблематика і поетика : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.02 / Сергєєва Ірина Сергіївна ; наук. керівник М. Ф. Гетманець ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2010. – 205 с.

У дисертації вперше досліджено драматургічний спадок І. Сургучова, що репрезентований етапними для його художньої еволюції п'єсами “Торговельний дім” (1912), “Осінні скрипки” (1914) та “Ріки вавилонські” (1921). Аналіз поетики та семантики цих творів показав, що І. Сургучов-драматург у своїх новаціях орієнтувався на традиції І. Тургенєва, Л. Толстого, А. Чехова, М. Горького. Разом із тим, йому виявилися близькими відкриття літературного модернізму – як вітчизняного, так і європейського.

Інтерпретація п'єс І. Сургучова з урахуванням символізації художньої картини світу, звернення автором до біблійних і літературних претекстів, суб'єктивації драматургічних колізій, знайдених під час аналізу драм, характеризує основні принципи синкретичного типу мислення письменника. Художня свідомість І. Сургучова, як показав аналіз його драматургії, характеризується відкритістю як до суспільно-історичної реальності, так і до буттєвих проблем існування світу та людини.

Тельна О. А. Формування соціальної активності незрячих учнів молодшого шкільного віку засобами рольової гри : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / Тельна Ольга Анатоліївна ; наук. керівник Л. С. Вавіна ; Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. – Київ, 2010. – 208 с.

Проаналізовано стан розробленості проблеми у вітчизняній і зарубіжній психолого-педагогічній та науково-методологічній літературі, з'ясовано її актуальність у тифлопедагогіці та тифлопсихології. Оприлюднено експериментально апробовану модель формування соціальної активності незрячих молодших школярів засобами рольової гри, яка складається з взаємопов'язаних структурних елементів: основних сфер соціальної активності, засобів та етапів її формування, очікуваних результатів. Підтверджено ефективність запропонованої моделі.

Хряпін Е. О. Іноземні капітали і підприємці в соціально-економічному розвитку Донецько-Криворізького басейну (1861-1914 рр.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Хряпін Едуард Олександрович ; наук. керівник Д. М. Чорний ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2010. – 283 с.

Проаналізовано стан вивчення проблеми у вітчизняній і закордонній історіографії, інформаційний потенціал джерельної бази. Встановлено загальний обсяг іноземних капіталів, які надійшли у важку промисловість регіону в 1861-1914 рр. Проаналізовано динаміку надходжень іноземних інвестицій. Визначено особливості іноземних капіталовкладень у галузевому розрізі, за національною належністю та державною ознакою. Виявлено особливості ведення бізнесу та господарської політики іноземними капіталістами, управлінською елітою.

Уточнено вплив іноземних капіталів на впровадження новітніх форм і методів організації праці, соціально-культурної політики, стан і перспективи розвитку народного господарства регіону. Встановлено персональний склад керівництва правлінь акціонерних товариств, пайових товариств і приватних підприємств з іноземним капіталом, які діяли в Донецько-Криворізькому басейні.

Цехмістро О. В. Сучасна українська кантата та ораторія в контексті діалогу культур : дис. ... канд. культурології : 26.00.01 / Цехмістро Ольга Валентинівна ; наук. керівник І. І. Гулеско ; Харківська державна академія культури. – Харків, 2010. – 205 с.

Виявлено взаємодію західноєвропейської та вітчизняної вокально-симфонічної музики й її вплив на сучасний етап розвитку кантатно-ораторіального жанру.

Уточнено етапи становлення вітчизняного кантатно-ораторіального жанру за критерієм зміни векторів його розвитку, виявлено динаміку розвитку даних жанрів.

Визначено культурно-історичні передумови крос-культурного синтезу у вокально-симфонічній музиці сучасних українських композиторів. З'ясовано, що дані передумови сприяють активізації синтезуювальних процесів на всіх рівнях. На підставі контекстного, інтонаційно-стильового та жанрового аналізу ряду творів висвітлено рівні, види, вектори синтезу в українській кантаті й ораторії.

Шукалова О. С. Сімейне виховання як чинник розвитку пізнавального інтересу молодших школярів : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Шукалова Ольга Сергіївна ; наук. керівник Т. Б. Хомуленко ; Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2010. – 212 с.

Досліджено вплив сімейного ставлення на розвиток пізнавального інтересу у молодших школярів. Визначено сутність понять пізнавального інтересу та стилю сімейного виховання.

Поглиблено наукові уявлення про сім'ю та стосунки батьків і дітей. Розроблено діагностичний інструментарій для дослідження батьківського ставлення та пізнавального інтересу.

Доведено взаємозв'язок між стилем сімейного виховання та пізнавальним інтересом молодшого школяра. Розроблено та впроваджено програму сприяння активізації пізнавального інтересу молодших школярів. Виявлено психологічні чинники (сімейне виховання, пізнавальна активність, що впливають на динаміку становлення пізнавального інтересу молодших школярів.

2011

Жерздєв О. В. Специфіка фактури у музиці для шестиструнної (класичної) гітари соло : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Жерздєв Олексій Володимирович ; наук. керівник Г. І. Ігнатченко ; Харківський державний університет мистецтв імені І. П. Котляревського. – Харків, 2011. – 244 с.

На підставі розгляду змісту категорії “стиль інструмента” запропоновано оригінальні дефініції виконавського музикознавства: “гітарний стиль”, “фактурний стиль гітари”, де узагальнюються та диференціюються норми-ознаки фактури інструмента.

Вперше запропоновано підхід до розгляду еволюції гітарної музики за критеріями специфіки й універсальності інструмента у їх взаємодії, висвітлено типологічні особливості фактури в музиці для шестиструнної (класичної) гітари соло, що унаочнено прикладами з творчості видатних композиторів-гітаристів і виконавців у транскрипціях та оригінальних композиціях, які раніше з цього приводу не вивчалися.

Розкриттю зміст поняття “образ” гітари в контексті історії, органології та актуальної практики струнно-щипкового музикування. Виділені та систематизовані основні уявлення про шестиструнну (класичну) гітару.

Золочевська М. В. Методична підготовка майбутнього вчителя інформатики до використання дослідницьких методів у шкільному навчанні : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Золочевська Марина Володимирівна ; наук. керівник Н. В. Морзе ; Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. – Київ, 2011. – 243 с.

У дисертації розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально 20 перевірено модель дидактико-методичних компетентностей майбутніх учителів інформатики щодо використання дослідницьких методів у шкільному навчанні; розроблені та науково обґрунтовані підходи до створення і впровадження методичної системи підготовки майбутніх учителів до формування дослідницьких компетентностей учнів за допомогою широкого використання дослідницьких методів при навчанні інформатики; уточнено місце дослідницьких методів у методичній системі навчання інформатики учнів та підготовки вчителів інформатики; подальшого розвитку набули питання щодо специфіки навчання інформатики, методики навчання інформатики та підготовки майбутніх учителів інформатики за умов інформаційного суспільства.

Кисельова О. Б. Формування компетентності самоосвіти у майбутніх педагогів в умовах інформаційно-навчального середовища : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Кисельова Олеся Борисівна ; наук. керівник Л. І. Білоусова ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2011. – 260 с.

Досліджено проблему формування компетентності самоосвіти майбутніх педагогів за умов інформаційно-навчального середовища. Визначено сутність компетентності самоосвіти майбутнього педагога за умов інформаційно-навчального середовища. Виокремлено особливості самоосвіти за умов сучасного інформаційно-навчального середовища, висвітлено його складові, функції.

Теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено технологію формування даної компетентності: охарактеризовано її структуру й уточнено критерії та показники рівнів сформованості. Вдосконалено теоретичні питання щодо ретроспективного аналізу дефініцій поняття “самоосвіта”, систематизації характеристичних ознак самоосвіти.

Лисенко Ю. О. Соціально-педагогічні чинники впливу сучасної естрадної музики на молодіжну субкультуру : дис. ... канд. пед. наук. : 13.00.05 / Лисенко Юлія Олегівна ; наук. керівник А. О. Рижанова ; Харківська Державна академія культури. – Харків, 2011. – 258 с.

У дисертації розкрито суть поняття “молодіжна субкультура” з точки зору соціальної педагогіки. Визначено, що молодіжна субкультура є потужним

механізмом соціалізації та має свою специфіку, структуру, взаємозв'язок з іншими субкультурами й загальною культурою зокрема. Визначено, що старші підлітки – суб'єкти молодіжної субкультури, оскільки започатковують її соціальну спрямованість, руйнуючи або вдосконалюючи попередню специфіку. Проаналізовано вплив сучасного естрадного музичного мистецтва на старших підлітків.

Доведено, що музичне виховання є ефективним засобом соціального, що сприяє підвищенню рівня розвиненості соціальності (як результату соціального виховання) старших підлітків. З'ясовано провідні соціальні інституції, що впливають на формування і спрямованість молодіжної субкультури: сім'я, школа, однілітки, засоби масової інформації (зокрема телебачення).

Неузгодженість цих впливів зумовила обґрунтування й упровадження соціально-педагогічних чинників впливу сучасної естрадної музики на розвиток соціальності старших підлітків. Експериментальна перевірка соціально-педагогічних чинників довела їх ефективність.

Пироженко О. С. Покарання, що обмежують майнові права засуджених, за кримінальним правом України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Пироженко Олександр Сергійович ; наук. керівник Н. О. Гуторова ; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2011. – 230 с.

Розглянуто проблеми покарань, які обмежують майнові права засуджених. Досліджено поняття та види покарань, які входять у вказану систему. Визначено особливості історії становлення штрафу, виправних робіт, службових обмежень для військовослужбовців і конфіскації майна. Проведено порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного законодавства з питань правового регулювання покарань, що обмежують майнові права засуджених. Проаналізовано кримінально-правові проблеми встановлення та призначення названих видів покарання. Сформульовано й обґрунтовано пропозиції з вдосконалення чинного кримінального та кримінально-виконавчого законодавства, а також практики їх застосування.

Ульянова В. С. Виховання емоційної сфери молодших школярів засобами театрального мистецтва : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Ульянова Вікторія Станіславівна ; наук. керівник А. В. Троцько ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2011. – 204 с.

Розкрито суть поняття “емоційна сфера”, висвітлено педагогічний потенціал театрального мистецтва у вихованні емоційної сфери дитини молодшого шкільного віку. Обґрунтовано й експериментально перевірено

педагогічні умови виховання емоційної сфери молодших школярів засобами театрального мистецтва, які передбачають підготовку молодших школярів до сприйняття театрального мистецтва; залучення їх до театралізованої діяльності, зорієнтованої на накопичення ними досвіду емоційних переживань. Експериментально доведено їх ефективність. Уточнено критерії (мотиваційно-ціннісний; емоційно-когнітивний; рефлексивно-поведінковий) та відповідні показники вихованості емоційної сфери молодших школярів.

Яценко В. В. Формування збутової політики підприємства в умовах розвитку інформаційних технологій : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Яценко Валентина Володимирівна ; наук. керівник В. Г. Щербак ; Харківський національний економічний університет. – Харків, 2011. – 228 с.

Дисертацію присвячено узагальненню і розвитку теоретичних положень процесу формування збутової політики підприємств в умовах застосування інформаційних технологій та розробці науково обґрунтованого методичного забезпечення щодо його вдосконалення.

Проаналізовано: напрями вдосконалення процесу формування збутової політики підприємств легкої промисловості за допомогою електронної комерції; фактори розвитку електронного ринку України, що справляють вплив на збутову діяльність вітчизняних підприємств; системи електронного збуту продукції вітчизняних і зарубіжних виробників. Обґрунтовано економічну сутність етапів формування збутової політики підприємства за допомогою онлайntechnologies та запропоновано послідовність етапів, які дозволяють обґрунтовано обрати найефективнішу форму електронного збуту. Удосконалено методичний підхід до вибору доцільного обсягу збуту за допомогою методів теоретико-ігрового моделювання.

2012

Ільченко О. В. Професійна підготовка майбутніх фахівців до поліхудожнього виховання дітей дошкільного віку : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Ільченко Оксана Валеріївна ; наук. керівник Л. О. Журенко ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2012. – 260 с.

Актуальність і доцільність дослідження. На сучасному етапі розвитку української державності, докорінного реформування вітчизняної освітньої системи актуальності набуває проблема відродження культурного й духовно-творчого потенціалу українського народу.

Значну роль у цьому процесі відіграє естетичне виховання молодого покоління засобами різних видів мистецтв, тобто поліхудожнє виховання, оскільки воно впливає на духовний світ особистості; сприяє засвоєнню,

збереженню та збагаченню національних культурних традицій і загальнолюдських цінностей, усвідомленню власних почуттів і емоцій суб'єктивного сприйняття світу й навколишньої дійсності.

Розглянуто принципи професійної підготовки вихователя до поліхудожнього виховання дітей дошкільного віку з особливими потребами, напрями та етапи впровадження художньо-естетичної освіти студентів; висвітлюються інтегровані блоки знань різних галузей наук (теоретичний, практичний, методичний, спеціальний) та організаційні форми і методи підготовки спеціалістів з дошкільного виховання.

Краснощок К. Ю. Композиторська інтерпретація художньо-естетичного спадку Жана Кокто в творчості представників французького модернізму ХХ століття : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Краснощок Катерина Юріївна ; наук. керівник О. Г. Роценко ; Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського. – Харків, 2012. – 225 с.

Виявлено закономірності композиторської інтерпретації художньо-естетичного спадку Ж. Кокто в музичному мистецтві французького модернізму ХХ ст. Визначено парадигматичну роль митця в формуванні творчих методів та принципів Е. Саті, Ф. Пуленка, А. Онеггера, Д. Мійо, Л. Дюрея, Ж. Оріка. Охарактеризовано феномен паризької богеми в трактуванні Ж. Кокто і композиторів “Групи Шести”.

Обґрунтовано специфіку синтезу мистецтв у композиторських реалізаціях спадку Ж Кокто на підставі комплексного аналізу маловивчених творів: балету “Парад” та віршу на музику “Танцюристка” Е. Саті, сінема-балету “Бик на даху” Д. Мійо, пісні “Тореадор”, вокального циклу “Кокарди”, монологу “Дама з Монте-Карло” Ф. Пуленка тощо. Доповнено систему методів та принципів властивих французькому музичному модернізму.

Лісковацька Х. М. Становлення та розвиток порівняльної педагогіки як науки в Україні (перша половина ХХ століття) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Лісковацька Христина Михайлівна ; наук. керівник Л. О. Петриченко ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2012. – 186 с.

Поширення інтеграційних процесів у різних сферах суспільного життя торкнулося й системи освіти, що проявилось в модернізації її структурних, змістовних і технологічних аспектів. Унаслідок глобального характеру перетворень особливого значення набуває аналіз світового досвіду розвитку освіти, виявлення основних тенденцій і закономірностей, позитивних і негативних аспектів, форм і способів взаємозбагачення національних педагогічних культур, реалізації гуманістичних принципів освіти. У цьому контексті зростає значення порівняльно-педагогічних досліджень, порівняльної

педагогіки як науки, яка на межі тисячоліть стала активно розвиватись в Україні.

Обґрунтовано етапи становлення та розвитку компаративістики, визначено напрями та методи порівняльно-педагогічних досліджень визначеного періоду. Проаналізовано роботу організацій, які вплинули на розвиток вітчизняної науки, вчених, які зробили вагомий внесок у процес становлення порівняльної педагогіки як науки і навчальної дисципліни. Визначено перспективи подальшого розвитку цієї галузі педагогічного знання.

Нежута А. В. Психологічні особливості професійного самовизначення правоохоронців на засадах гендерного підходу : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.06 / Нежута Аліна Вікторівна ; наук. керівник Л. М. Балабанова ; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2012. – 204 с.

Дисертацію присвячено дослідженню проблеми професійного самовизначення правоохоронців на засадах гендерного підходу.

Висвітлено стан проблеми професійного самовизначення в сучасній науковій літературі, з'ясовано структуру, типи, рівні, фактори та кризи професійного самовизначення, проаналізовано сучасні наукові напрацювання щодо професійного становлення правоохоронців в гендерному аспекті.

Досліджено гендерні особливості професійного самовизначення правоохоронців на різних етапах їх професійного становлення (курсанти першого та четвертого курсів, слідчі з професійним стажем до 3-х років), проведено на засадах гендерного підходу аналіз мотиваційного, ціннісно-сислового компонентів професійного самовизначення правоохоронців, а також системи їх ставлень до професії та суміжних правових та загальнолюдських явищ. Розроблено практичні рекомендації щодо оптимізації професійного самовизначення правоохоронців в гендерному аспекті.

Снедкова Л. А. Історико-виконавський досвід ансамблевого музикування за участю баяна та акордеона в Слобожанщині ХХ-ХХІ століть : дис. ... канд. наук мистецтвознавства : 17.00.03 / Снедкова Людмила Антонівна ; наук. керівник Л. В. Шаповалова ; Харківський державний університет мистецтв імені І. П. Котляревського. – Харків, 2012. – 180 с.

Доведено роль Харківської баянної школи у формуванні колективної традиції ансамблевого музикування як самобутнього явища регіональної культури. Вперше в вітчизняному музикознавстві охарактеризовано процеси становлення та розвитку народного ансамблево-інструментального музикування на Слобожанщині ХХ - ХХІ ст. Встановлено стильові особливості історико-виконавського досвіду народного ансамблево-інструментального музикування за участю баяна та акордеона на Слобожанщині.

Визначено особистісний внесок провідних харківських ансамблів-баяністів у розвиток українського народного ансамблевого-інструментального мистецтва досліджуваного періоду. Надано класифікацію типів і різновидів ансамблевого музикування за участю баяна й акордеона на підставі узагальнення творчого досвіду видатних представників харківської баянної школи. Обґрунтовано історичні та теоретичні засади наукового пізнання виконавської специфіки народного ансамблево-інструментального музикування. Набули подальшого розвитку ідеї І. Польської щодо загальних проблем теорії камерно-ансамблевого виконавства.

Тарасова В. В. Формування риторичної культури майбутніх фахівців дошкільних навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Тарасова Віталія Віталіївна ; наук. керівник О. В. Попова ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2012. – 200 с.

Дисертація є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми формування риторичної культури майбутніх фахівців дошкільних навчальних закладів. У роботі визначено суть риторичної культури фахівців дошкільних навчальних закладів, розкрито зміст її структурних компонентів.

Науково обґрунтовано поетапну технологію формування риторичної культури майбутніх фахівців дошкільної галузі освіти, що передбачає підготовку викладачів до формування в студентів риторичної культури, розробку наукового й навчально-методичного забезпечення процесу формування риторичної культури в майбутніх фахівців; оволодіння студентами знаннями, уміннями, що характеризують риторичну культуру; набуття досвіду професійно-риторичної діяльності; корекцію змісту, форм і методів формування риторичної культури на основі оцінки й самооцінки результативності запровадженої технології. Експериментально доведено її ефективність.

2013

Акімова О. М. Педагогічні умови організації позааудиторної самостійної роботи майбутніх учителів початкових класів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Акімова Олена Михайлівна ; наук. керівник М. П. Васильєва ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2013. – 200 с.

Проведено теоретико-експериментальне дослідження педагогічних умов організації позааудиторної самостійної роботи майбутніх учителів початкових класів. Вперше теоретично обґрунтовано й упроваджено в процес професійної підготовки педагогічні умови організації позааудиторної самостійної роботи майбутніх учителів початкових класів (забезпечення мотивації студентів до самостійної позааудиторної роботи шляхом формування інтересу до змісту

завдань і систематичного контролю опосередкованого характеру з боку викладача, а також розробка й упровадження індивідуального плану позааудиторної самостійної роботи студентів).

Визначено особливості самостійної позааудиторної роботи студентів, уточнено зміст поняття “позааудиторна самостійна робота студента” як виду позааудиторної самостійної навчальної та виховної діяльності, що виконується під опосередкованим керівництвом викладача та передбачає формування навичок самоспостереження, самоорганізації, самоаналізу, самоконтролю.

Розкрито особливості функцій вчителя початкових класів, критерії та показники ефективності організації самостійної позааудиторної роботи студентів.

Белоліпцева О. В. Підготовка соціальних педагогів до роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Белоліпцева Олена Василівна ; наук. керівник О. А. Жукова ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2013. – 274 с.

Обґрунтовано зміст соціально-педагогічної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах. З'ясовано провідні соціальні інституції, які здійснюють соціально-педагогічну роботу з такими сім'ями. Подано визначення понять “сім'ї, які опинилися в складних життєвих обставинах” і “підготовка соціальних педагогів до роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах”.

Охарактеризовано професійні ролі, які має виконувати соціальний педагог під час роботи з такими сім'ями: консультант, сімейний медіатор, аніматор, працівник з превенції, валеолог, посередник, організатор моніторингу, соціальний промоутер. Визначено теоретичний, мотиваційний, особистісно-рольовий та операційний критерії, показники та рівні підготовки соціальних педагогів до роботи із зазначеними сім'ями.

Розроблено змістово-технологічне забезпечення підготовки соціальних педагогів до роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах, яке є комплексним поєднанням теоретичної та практичної підготовки, різних форм позааудиторної роботи зі студентами.

Горовенко О. А. Формування особистісно-професійного іміджу вчителя загальноосвітнього навчального закладу засобами самопрезентації : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Горовенко Оксана Анатоліївна ; наук. керівник О. І. Мармаза ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2013. – 284 с.

Обґрунтовано сутність понять “імідж учителя”, “особистісно професійний імідж учителя”, “самопрезентація учителя”. Уточнено компоненти, показники, рівні сформованості особистісно-професійного іміджу вчителя. Визначено

засоби самопрезентації: позиціювання, емоціоналізація, вербалізація, деталізація, візуалізація, акцентування уваги на “корисній” інформації.

Теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування особистісно-професійного іміджу вчителя засобами самопрезентації у системі методичної роботи навчального закладу; мотивування вчителя до успішної професійної діяльності та науково-методичне забезпечення процесу формування особистісно-професійного іміджу вчителя. Забезпечено їх поетапну реалізацію. Результатами експериментальної роботи доведено ефективність реалізованих педагогічних умов.

Заря Л. О. Методика формування у молодших школярів інтересу до музики з використанням мультимедійних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Заря Лариса Олександрівна ; наук. керівник О. П. Щолокова ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2013. – 217 с.

Удосконалення процесу навчання, підвищення його розвивальних і виховних можливостей викликає максимум уваги до формування інтересів у школярів до музики. З перших років перебування в школі процес навчання музики створює базу для розвитку й розкриття всіх творчих можливостей, інтересів і здібностей учнів. Інтереси молодших школярів розвиваються на основі потреб пізнання дійсності. І хоч діти не все розуміють у навколишньому світі, вони готові все сприйняти і зрозуміти. підсвідомо у дитини виникає інтерес, який набуває значення нового стимулу до навчання.

Ніжевська Т. В. Підготовка майбутнього учителя фізичної культури до використання засобів артпедагогіки у професійній діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. / Ніжевська Тетяна Вікторівна ; наук. керівник Н. О. Ткачова ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2013. – 229 с.

Визначено суть готовності майбутніх учителів фізичної культури до застосування артзасобів. Запропоновано характеристику цієї готовності як професійно необхідної якості вчителя.

Уточнено структуру та зміст цієї готовності. Теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено блочну систему підготовки майбутніх учителів фізичної культури щодо використання засобів артпедагогіки у професійній діяльності, що забезпечує засвоєння студентами теоретичних основ артпедагогіки.

Потапова Н. В. Педагогічні умови активізації самостійної діяльності майбутніх учителів початкових класів у процесі навчання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Потапова Наталя Валеріївна ; наук. керівник О. А. Жукова ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2013. – 300 с.

Дисертаційна робота є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми активізації самостійної діяльності майбутніх учителів початкових класів у процесі навчання. У дисертації визначено суть поняття “самостійна діяльність студентів”, розкрито зміст її структурних компонентів (стимулювально-мотиваційного, цільового, когнітивно-операційного, контрольного-регулювального).

Науково обґрунтовано педагогічні умови активізації самостійної діяльності майбутніх учителів початкових класів: забезпечення стимулювання студентів до самостійної діяльності шляхом переведення зовнішніх стимулів у внутрішні мотиви; удосконалення у майбутніх учителів початкових класів умінь і навичок самостійної діяльності. Експериментальною перевіркою доведено ефективність визначених педагогічних умов. Уточнено критерії (мотиваційний, операційний, змістовий, особистісний) та показники рівнів навчальних досягнень майбутніх учителів початкових класів.

Тарасенко Н. В. Формування здорового способу життя підлітків засобами соціальної вуличної роботи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Тарасенко Неллі Вікторівна ; наук. керівник А. В. Донцов ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2013. – 290 с.

У дисертації розкрито суть поняття “здоров’я” та “здоровий спосіб життя” з погляду соціальної педагогіки. Визначено, що формування здорового способу життя підлітків є одним із провідних шляхів вирішення проблеми здоров’я. З’ясовано, що специфіка формування здорового способу життя зумовлена віковими особливостями підлітків, сучасними умовами трансформації українського суспільства, соціальними впливами, зокрема сім’ї, школи, однолітків тощо.

Вивчення наукових джерел дозволило констатувати, що соціальна вулична робота – новий, перспективний вид соціально-педагогічної діяльності з клієнтом безпосередньо на його території, в місцях перебування цільової групи, що має на меті покращення стану здоров’я дітей та молоді, зокрема, спрямована на формування здорового способу життя підлітків за допомогою застосування комплексу засобів (сукупності форм, прийомів, методів організації та проведення дозвілєвої діяльності в умовах мікросередовища, які максимально зорієнтовано на формування здорового способу життя). Аналіз результатів упровадження розробленого комплексу засобів у практику соціального

виховання молодого покоління свідчить про ефективність формування здорового способу життя підлітків засобами соціальної вуличної роботи.

Самойлова І. В. Формування гнучкості педагогічних знань у студентів педагогічного коледжу у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Самойлова Ірина Вікторівна ; наук. керівник В. М. Гриньова ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2013. –191 с.

Досліджено проблему формування гнучкості педагогічних знань у студентів педагогічного коледжу.

Визначено, що якість навчання у педагогічному коледжі може бути підвищена за умови реалізації технології формування гнучкості педагогічних знань у студентів у процесі професійної підготовки, що включає мету, опис діяльності викладача і студента, комплекс професійно спрямованих завдань, послідовність дій і операцій, аналіз результатів на основі визначених критеріїв та показників.

Розроблено та експериментально перевірено технологію формування гнучкості педагогічних знань у студентів педагогічного коледжу в процесі професійної підготовки. Уточнено критерій та показники рівнів сформованості гнучкості педагогічних знань у таких студентів. Результати експериментальної роботи довели, що технологія формування гнучкості педагогічних знань у майбутніх учителів початкових класів значно підвищує якість їх професійної підготовки.

2014

Андреєва М. А. Розвиток соціальної компетентності студентів з особливими потребами у вищому навчальному закладі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Андреєва Марія Олександрівна ; наук. керівник О. І. Рассказова ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2014. – 261 с.

Проаналізовано чинні в науці підходи щодо вирішення проблеми розвитку соціальної компетентності студентів із особливими потребами.

Визначено понятійно-термінологічний апарат дослідження й розкрито специфіку цього процесу в студентів з інвалідністю у соціально-педагогічному аспекті. Встановлено сучасний стан розвитку такої компетентності в студентів з інвалідністю у ВНЗ і визначено потребу в розв’язанні окресленої проблеми.

Запропоновано систему розвитку соціальної компетентності студентів з особливими потребами у ВНЗ, що реалізується через низку компонентів (цільовий – мета, завдання, принципи, об’єкт і суб’єкт, змістовий – напрями та зміст, методичний – форми, методи, засоби), реалізація яких забезпечує спрямування внутрішніх і зовнішніх ресурсів особистості для досягнення

соціально значущих цілей у різних соціальних ситуаціях з чітким усвідомленням студентом власної ролі в цьому процесі.

Визначено необхідність забезпечення вищої освіти особам з особливими потребами як запоруки гуманізації українського суспільства. Також аналізуються особливості студентства, як окремої соціальної групи і визначаються особливості студентів з інвалідністю. Пропонуються шляхи взаємодії студентів з особливими потребами і студентів нормативного розвитку.

Білостоцька О. В. Педагогічні умови реалізації виховного потенціалу науково-дослідної роботи студентів вищих педагогічних навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Білостоцька Ольга В'ячеславівна ; наук. керівник І. О. Степанець ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2014. – 200 с.

Визначено й охарактеризовано сутність поняття “науково-дослідна робота майбутніх вчителів”, розкрито структуру, види та форми організації науково-дослідної роботи студентів педагогічних ВНЗ. Визначено сутність та компоненти виховного потенціалу науково-дослідної роботи майбутніх вчителів.

Забезпечено втілення визначених умов через розробку та впровадження системи реалізації виховного потенціалу науково-дослідної роботи на мотиваційно-орієнтаційному, змістовно-процесуальному й аналітико-результативному етапах. Уточнено критерії, показники та рівні реалізації виховного потенціалу науково-дослідної роботи майбутніх вчителів. Результатами експериментальної роботи доведено ефективність висунутих педагогічних умов.

Дорош Т. Л. Державне управління музичною освітою в контексті гуманізації суспільства : дис. ... канд. з держ. упр. : 25.00.01 / Дорош Тетяна Леонідівна ; наук. керівник В. В. Дуліна ; Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при президентіві України. – Харків, 2014. – 206 с.

Обґрунтовано, що поглиблення глобалізаційних процесів актуалізувало для багатьох країн світу кризові явища в соціокультурній сфері, які мають вираз у занепаді традиційних цінностей, деформації гуманізму в сучасній системі освіти, дегуманізації культури.

Досліджено, у сучасному суспільстві об'єктивно зростає роль і значення всіх компонентів культурної політики. При цьому музична освіта може розглядатися як значущий феномен культури, адже вона сприяє розвитку творчих здібностей людини, розширює її світогляд, дозволяє долучитися до культурних здобутків людства.

Дригач Т. Г. Гуманітаризація підготовки майбутніх педагогів фізико-математичного профілю : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Дригач Тетяна Григорівна ; наук. керівник Г. Є. Гребенюк ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2014. – 200 с.

Проаналізовано розвиток ідей гуманізації та гуманітаризації освіти в педагогічній теорії й практиці. Розкрито суть гуманітаризації підготовки майбутніх педагогів фізико-математичного профілю. Обґрунтовано й експериментально перевірено ефективність технології гуманітаризації підготовки майбутніх фахівців зазначеного профілю. Визначено критерії, показники рівнів готовності майбутніх педагогів фізико-математичного профілю до здійснення професійної діяльності на гуманітарних засадах.

Коловоротна Н. Д. Вербалізація концепту «мовчання» в художньому дискурсивному просторі української мови : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Коловоротна Наталя Дмитрівна ; наук. керівник Н. В. Піддубна ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2014. – 202 с.

Дисертація є дослідженням засобів вербалізації концепту «мовчання» в художньому дискурсивному просторі української мови. У роботі проаналізовано еволюцію поглядів на сутність концепту, схарактеризовано концепт «мовчання» як культурно значущий, обґрунтовано роль і місце мовчання в комунікативному акті, подано теоретичне осмислення розуміння концепту “мовчання” у філософському й міфолого-релігійному дискурсах, літературознавстві й лінгвістиці.

З’ясовано різноманітні засоби вербалізації концепту «мовчання», досліджено репрезентацію видів комунікативно значущого мовчання, визначено його функції, виокремлено кореляти мовчання, схарактеризовано засоби омовлення кожного з них.

Розглянуто особливості вербалізації концепту «мовчання» у творах знакових культурних особистостей ХХ ст. І. Франка, О. Кобилянської, Гр. Тютюнника, окреслено тенденцію до розширення семантики культурно значущого концепту «мовчання». Визначено специфіку концептуалізації мовчання українською лінгвоспільнотою за допомогою метафоричних моделей.

Мілаш О. О. Формування дослідницької культури майбутніх учителів історії та суспільствознавства у процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Мілаш Оксана Олександрівна ; наук. керівник І. І. Костикова ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2014. – 200 с.

Визначено зміст, структурні та функціональні складові дослідницької культури майбутніх учителів історії та суспільствознавства. Запропоновано

модель формування у цих фахівців дослідницької культури, яка ґрунтується на системній інтеграції історико-філософських категорій та є основою побудови відповідної методики.

Визначено мету, завдання, принципи, способи, критерії та показники сформованості дослідницької культури. Підтверджено підвищення якості формування дослідницької культури майбутніх учителів історії та суспільствознавства за рахунок реалізації розробленої методики.

Павинська Н. А. Діяльність інспекції зі студентських справ в університетах України (друга половина XIX–початок XX століття) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Павинська Наталія Анатоліївна ; наук. керівник Л. Д. Зеленська ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2014. – 228 с.

Надано цілісний ретроспективний аналіз організаційно-теоретичних питань і практики діяльності інспекції зі студентських справ в університетах України другої половини XIX - початку XX ст. Розкрито історіографію визначеної проблеми. На основі вивчення історико-педагогічних джерел простежено генезу діяльності інспекції зі студентських справ у вітчизняних ВНЗ (XVIII - перша половина XIX ст.).

Із урахуванням соціально-економічних та політичних змін у державі, особливостей урядової політики в галузі університетської освіти, нормативно-правового забезпечення та функцій науково обґрунтовано етапи діяльності інспекції зі студентських справ в університетах України другої половини XIX–початку XX ст. Узагальнено досвід діяльності інспекції зі студентських справ в університетах України у досліджуваний період (допомога в організації життєдіяльності студентської молоді, забезпечення контролю за виконанням студентами правил внутрішнього розпорядку, участь у стимулюванні навчальної та науково-дослідної роботи студентів).

Притуляк Л. М. Проблема заохочення дошкільних працівників до професійного самовдосконалення (друга половина XX століття) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Притуляк Людмила Миколаївна ; наук. керівник А. І. Чаговець ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2014. – 255 с.

Сучасні гуманістичні пріоритети вищої педагогічної освіти вимагають розвитку суб'єктності педагогів, їх самостійності, творчої активності, посилення відповідальності за власний професійний розвиток.

Визначна роль самоактивності педагога в досягненні вершин педагогічної майстерності, творчості, професіоналізму актуалізує питання формування готовності вихователів до професійного самовдосконалення як пролонгованої

мети професійно-педагогічної підготовки, що на сучасному етапі залишається недостатньо розробленою як на концептуальному, так і на методичному рівнях.

Обґрунтовано методологічні засади дослідження проблеми заохочення дошкільних працівників (ДП) до самовдосконалення (друга половина ХХ ст.). Розкрито передумови становлення системи заохочення ДП до самовдосконалення до другої половини ХХ ст. Визначено етапи становлення системи заохочення ДП до самовдосконалення у визначений період. З'ясовано основні тенденції, форми та методи заохочення ДП до самовдосконалення. Окреслено напрями використання історичного досвіду та розвитку системи заохочення ДП до самовдосконалення на сучасному етапі.

Рябокін С. І. Моніторинг якості виховного процесу у педагогічному коледжі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Рябокін Сергій Іванович ; наук. керівник А. А. Харківська ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2014. – 292 с.

Висвітлено проблему моніторингу якості виховного процесу в педагогічному коледжі (ПК) в галузі управління освітою. Виконано аналітичний огляд наукових джерел із теорії й методики управління освітою для з'ясування стану забезпечення якості виховного процесу в ПК.

З'ясовано сутність та особливості механізму управління якістю виховного процесу в ПК. Визначено критерії, показники й рівні моніторингу якості виховного процесу в ПК. Експериментально перевірено ефективність системи моніторингу якості виховного процесу в ПК в галузі управління освітою.

Смірнова Я. В. Розвиток професійної рефлексії вихователя дошкільного навчального закладу в системі післядипломної педагогічної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Смірнова Яна Василівна ; наук. керівник Н. В. Гавриш ; Державний заклад “Луганський національний університет імені Т. Шевченка”. – Луганськ, 2014. – 361 с.

У дисертації визначено сутність і структуру поняття «професійна рефлексія вихователя дошкільного навчального закладу»; обґрунтовано педагогічну концепцію розвитку професійної рефлексії вихователів дошкільного навчального закладу; педагогічні умови розвитку професійної рефлексії в системі післядипломної педагогічної освіти; розроблено критерії, показники та рівні професійної рефлексії вихователів.

Розкрито процес поетапного впровадження педагогічних умов розвитку професійної рефлексії вихователів дошкільних навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти; дослідно-експериментально перевірено ефективність запроваджених педагогічних умов розвитку професійної рефлексії

вихователів дошкільних навчальних закладів у процесі навчання на курсах підвищення кваліфікації.

Фоменко О. В. Методика використання оздоровчих технологій у процесі позааудиторних занять з нетрадиційних видів гімнастики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Фоменко Олена Валеріївна ; наук. керівник О. М. Школа ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2014. – 225 с.

Дисертацію присвячено теоретико-методологічному обґрунтуванню, розробці та практичній реалізації методики використання оздоровчих технологій у процесі позааудиторних занять з нетрадиційних видів гімнастики студенток вищих навчальних закладів. На основі аналізу науково-методичної літератури та практичному досвіду узагальнено загальні теоретичні положення з організації та змісту фізичного виховання студенток вищих навчальних закладів у процесі позааудиторних занять, розкрито сутність експериментальної методики. Проведено аналіз мотивації студенток щодо занять фізичним вихованням та можливостей застосування оздоровчих технологій у процесі позааудиторних занять з нетрадиційних видів гімнастики у вищих навчальних закладах. Теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність методики використання сучасних оздоровчих технологій на основі комплексного застосування вправ нетрадиційних видів гімнастики на позааудиторних заняттях студенток. Встановлено ефективність впливу комплексних занять нетрадиційними видами гімнастики на фізичний стан та стан фізичної підготовленості, на розвиток рухових та рухово-координаційних здібностей студенток вищих навчальних закладів, що сприяло поліпшенню їх здоров'я.

Чала А. Г. Управління розвитком мовленнєво-комунікативної культури майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Чала Анна Геннадіївна ; наук. керівник А. І. Чаговець ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2014. – 400 с.

Дисертація присвячена проблемі підвищення ефективності управління розвитком мовленнєво-комунікативної культури майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів (ДНЗ). Розкрито сутність і структуру такої культури майбутніх вихователів ДНЗ.

Охарактеризовано теоретико-методологічні підходи до дослідження проблеми управління розвитком мовленнєво-комунікативної культури майбутніх вихователів ДНЗ. Обґрунтовано основні вимоги, визначено критерії та показники рівнів ефективного управління розвитком зазначеної культури майбутніх вихователів ДНЗ. Розроблено модель системи управління розвитком

мовленнєво-комунікативної культури майбутніх вихователів ДНЗ та експериментально перевірено її ефективність.

2015

Белікова І. В. Моніторинг якості професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Белікова Ірина Валентинівна ; наук. керівник А. А. Харківська ; Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2015. – 375 с.

Розглянуто проблему підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови.

Проведено аналіз педагогічної літератури та визначено зміст і структуру поняття «якість професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови», сутність та особливості моніторингу якості професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови.

Проаналізовано теоретико-методологічні підходи до моніторингу якості професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови та виявлено вимоги до його проведення. Визначено й обґрунтовано критерії та показники рівнів ефективного моніторингу якості професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови.

Науково обґрунтовано систему моніторингу якості професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови, ефективність якої перевірено експериментально.

Гомозова Т. В. Формування естетичного ставлення до етномузичних цінностей у студентів педагогічного коледжу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Гомозова Тетяна Вікторівна ; наук. керівник В. Г. Бутенко ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2015. – 211 с.

З'ясовано суть естетичного ставлення до етномузичних цінностей та особливості його формування у студентів педагогічного коледжу. Обґрунтовано педагогічні умови формування естетичного ставлення до етномузичних цінностей у таких студентів і експериментально перевірено їх ефективність.

Визначено критерії, показники та рівні сформованості естетичного ставлення до етномузичних цінностей у студентів педагогічного коледжу.

Калашнікова Л. Ю. Формування соціальної позиції студентів у навчально-виховному середовищі педагогічного університету : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Калашнікова Леся Юріївна ; наук. керівник О. В. Попова ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2015. – 241 с.

Теоретико-експериментально досліджено проблеми формування соціальної позиції студентів педагогічного університету. З'ясовано суть і структуру соціальної позиції студентів такого університету.

Розкрито можливості навчально-виховного середовища педагогічного університету для її формування.

Науково обґрунтовано педагогічні умови формування соціальної позиції студентів у навчально-виховному середовищі вказаного університету (забезпечення усвідомлення студентами соціальної ролі педагога та стимулювання соціальної активності студентів; створення сприятливої психолого-педагогічної атмосфери під час навчальних занять і в процесі позааудиторної навчально-виховної діяльності для розвитку критичного мислення та вираження ставлення студентів до подій і фактів у державі та світі, суспільному житті, до інших людей, до власного “Я” як оцінні судження; зміцнення соціальної позиції студентів у практичних діях і вчинках завдяки залученню їх у різні види діяльності). Експериментально доведено їх ефективність.

Кригін О. І. Універсалізм творчості Андреса Сеговії та його вплив на становлення вітчизняної гітарної школи : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Кригін Олександр Іванович ; наук. керівник І. В. Цурканенко ; Харківський державний університет ім. І. П. Котляревського. – Харків, 2015. – 184 с.

Обґрунтовано фундаторську роль творчості однієї із найвидатніших особистостей в музичній культурі ХХ ст. А. Сеговії в процесі формування академічного гітарного мистецтва. Виявлено універсалізм його творчості та вплив на становлення європейського й українського академічного гітарного мистецтва. Виявлено класифіковані суттєві ознаки виконавського стилю як втілення звукового ідеалу ХХ ст. та запропоновано характеристику виконавсько-інтонаційної концепції маестро. Визначено основні педагогічні принципи харківської гітарної школи на прикладі багатогранної творчості її В. Доценка та інших провідних представників.

Лопатенко Ю. П. Тенденції розвитку гімназійної освіти жінок на Слобожанщині (друга половина XIX–початок XX століття) : дис. ... канд. пед. наук. 13.00.01 / Лопатенко Юлія Павлівна ; наук. керівник Л. Д. Попова ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2015. – 217 с.

Висвітлено проблему розвитку гімназійної освіти жінок на Слобожанщині (друга половина XIX–початок XX ст.). Уточнено мету та зміст освіти жінок у гімназіях досліджуваного періоду. Розкрито передумови становлення та розвитку гімназійної освіти жінок на Слобожанщині у другій половині XIX ст. Визначено та обґрунтовано етапи становлення та розвитку гімназійної освіти жінок на Слобожанщині (друга половина XIX–початок XX ст.). Розкрито основні тенденції, форми та методи навчальної роботи в жіночих гімназіях різних типів досліджуваного періоду, особливості практичної гімназійної жіночої освіти у восьмому педагогічному класі. Окреслено напрями використання досвіду організації гімназійної освіти жінок на Слобожанщині (друга половина XIX–початок XX ст.) в сучасних навчальних закладах України.

Лученцова І. С. Адаптація до професійної діяльності студентів педагогічного коледжу в процесі педагогічних практик : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Лученцова Ірина Сергіївна ; наук. керівник О. В. Попова ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2015. – 256 с.

Розкрито роль і особливості різних видів педагогічної практики студентів педагогічного коледжу для професійного становлення майбутніх учителів. З'ясовано суть процесу адаптації до професійної діяльності студентів педагогічного коледжу, визначено зміст його структурних компонентів. Теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено ефективність педагогічних умов адаптації до професійної діяльності студентів педагогічного коледжу в процесі педагогічних практик. Уточнено показники адаптованості студентів педагогічного коледжу до професійної діяльності.

Наумкіна О. С. Етнічні мотиви в сучасних дизайнерських практиках українських модельєрів : культурологічні аспекти : дис. ... канд. культурології : 26.00.04 / Наумкіна Ольга Сергіївна ; наук. керівник А. А. Кікоть ; Харківська державна академія культури. – Харків, 2015. – 219 с.

Визначено роль та місце етнічних мотивів в історії української моди; проаналізовано стан національного стилю в контексті сучасної масової культури. Зазначено, що у творчості найперших українських дизайнерів недостатньо висвітлені національна й етнічна тематика, справжнє.

Теорія та історія культури багатство української культури відкрили такі видатні дизайнери як О. Караванська, Р. Богуцька, І. Каравай, Л. Пустовіт та

інші, які, власне, є найкращими дизайнерами України, багато років представляють її у світі. Творчість кожної з них відзначена особливостями впровадження етнічного взірця.

Серед інших українських дизайнерів, хто використовує етнічну тему, слід назвати представників львівської школи моделювання О. Даць, О. Муху, М. і Р. Костельних, І. Полякову, А. Бублик, О. Теліженко, представників київської школи моделювання – Т. Земскову, О. Ворожбит, А. Лисицю, А. Гайсе, В. Краснову, А. Тана, Г. Бабенко, дизайнерів таких фірм як RUTA, Rito, VolStan, Miss M. та ще багато інших.

Полякова І. В. Розвиток креативних здібностей майбутніх учителів початкової школи у процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Полякова Ірина Вікторівна ; наук. керівник Г. Ф. Пономарьова ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2015. – 267 с.

Дисертаційна робота є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми розвитку креативних здібностей майбутніх учителів початкової школи у процесі фахової підготовки. На основі аналізу теоретичних джерел уточнено поняття “розвиток креативних здібностей”.

Визначено сутність розробленої технології: за допомогою комплексу традиційних та інноваційних методів і форм навчання (методичного інструментарію), з урахуванням особистісних якостей здійснювати планомірний вплив на фахову підготовку майбутніх учителів початкової школи з метою розвитку креативних здібностей, експериментальним упровадженням зазначеної технології в процес фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи доведено її ефективність.

Смородський В. І. Формування виконавських навичок гри на фортепіано в учнів дитячих музичних шкіл на засадах жанрового підходу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Смородський Віталій Ігорович ; наук. керівник О. О. Кузнецова ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2015. – 227 с.

Вперше теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено методику формування виконавських навичок гри на фортепіано в учнів дитячих музичних шкіл (ДМШ) на основі жанрового підходу. Уточнено сутність поняття «виконавські навички гри на фортепіано на засадах жанрового підходу», а також здійснено теоретичне обґрунтування і формулювання цієї дефініції.

Розроблено структурні складові виконавських навичок гри на фортепіано в учнів дитячих музичних шкіл, визначено критерії, показники та рівні їх сформованості. Конкретизовано методичне забезпечення формування

виконавських навичок гри на фортепіано в учнів ДМШ за рахунок уведення системи блоків (цільового, змістового, процесуального, оцінювального, результативного), що забезпечують бачення результативності впровадження зазначеної методики як набуття учнями сформованого комплексу необхідних навичок.

Швецова Г. А. Методика навчання основ комп'ютерної графіки майбутніх учителів фізико-математичних спеціальностей : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Швецова Ганна Андріївна ; наук. керівник А. А. Харківська ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків. 2015. – 196 с.

Увагу зосереджено на проблемі навчання основ комп'ютерної графіки майбутніх учителів фізико-математичних спеціальностей. Визначено, що для реалізації вимог державних стандартів методика навчання основ комп'ютерної графіки майбутніх учителів фізико-математичних спеціальностей має розроблятися на основі моделі методичної системи, що ґрунтується на її взаємопов'язаності з системою професійної діяльності, що дозволяє урахувати специфіку майбутньої професійної діяльності вчителів та ієрархічну побудову змісту навчання основ комп'ютерної графіки. Теоретично обґрунтовано цілі та зміст, розроблено метод і засоби навчання на основі запропонованої моделі методичної системи вивчення основ комп'ютерної графіки такими фахівцями. Експериментальними дослідженнями підтверджено підвищення якості навчання основам комп'ютерної графіки майбутніх учителів фізико-математичних спеціальностей.

Ярославцева М. І. Формування професійної самореалізації майбутніх фахівців дошкільних навчальних закладів у процесі педагогічної практики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Ярославцева Мілена Ігорівна ; наук. керівник Х. А. Шапаренко ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2015.– 220 с.

Дисертаційна робота є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми формування професійної самореалізації майбутніх фахівців дошкільних навчальних закладів у процесі педагогічної практики. У дисертації обґрунтовано сутність понять “самореалізація”, “професійна самореалізація”, “професіоналізм”, “професіонал”.

Уточнено компоненти, показники, рівні сформованості професійної самореалізації майбутніх фахівців дошкільних навчальних закладів.

Педагогічна практика представлена як систематичний та безперервний процес практичної підготовки студентів у вищому навчальному закладі.

Теоретично обґрунтовано технологію формування професійної самореалізації майбутніх фахівців дошкільних навчальних закладів у процесі

педагогічної практики, забезпечено її поетапну реалізацію. експериментальної роботи доведено ефективність реалізованої педагогічної технології.

2016

Апрелева І. В. Реалізація принципу доступності до суспільного дошкільного виховання в Україні (20-30-ті роки ХХ століття) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Апрелева Ірина Вікторівна ; наук. керівник Х. А. Шапаренко ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2016. – 221 с.

У сучасних умовах реформування системи освіти в Україні першочергового значення набуває удосконалення державної політики у сфері розвитку навчальних закладів усіх типів, оновлення змісту їх діяльності, запровадження сучасних технологій організації навчально-виховного процесу, його науково-методичне забезпечення, поліпшення роботи з педагогічними кадрами тощо.

Доведено, що дошкільна освіта є важливою сферою реалізації прав людини, забезпечуючи рівні можливості в отриманні якісної освіти. В Україні дошкільна освіта є первинною складовою системи освіти. Обґрунтовано, що одним зі шляхів вивчення історичної спадщини, адже в Україні вже була подібна ситуація, коли країна, спустошена громадянською війною, намагалася відбудувати систему освіти, звертаючи велику увагу на дошкільне виховання.

Бахмат Л. В. Педагогічні умови формування самооцінювання навчальних досягнень у професійній підготовці майбутніх учителів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Бахмат Людмила Володимирівна ; наук. керівник О. О. Бабакіна ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2016. – 232 с.

У дисертації уточнено сутність поняття “самооцінювання навчальних досягнень”, проаналізовано зв’язки між “свідомістю”, “самосвідомістю”, “професійною самосвідомістю”, “самооцінкою” та визначено роль самооцінювання у реалізації завдань професійної педагогічної підготовки.

Розроблено структурно-змістову модель, а також визначено педагогічні умови формування самооцінювання навчальних досягнень у професійній підготовці майбутніх учителів: розвиток мотивації до самооцінювання, професійне педагогічне спілкування, забезпечення накопичення індивідуального досвіду самооцінювання, розвиток інтелектуальних операцій самооцінювання, ставлення до себе як до активного суб’єкта діяльності з самооцінювання стану професійної підготовки, забезпечення реалізації активного та пасивного механізмів формування самооцінки.

Проведено теоретико-експериментальне дослідження проблеми формування самооцінювання навчальних досягнень майбутніх учителів у процесі фахової підготовки за умов ВНЗ.

Брославська Л. Я. Об'єктивація американського лінгвокультурного концепту ВІЙНА в ідіодискурсі Ернеста Хемінгуея : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Брославська Любов Ярославівна ; наук. керівник І. С. Шевченко ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2016. – 221 с.

На базі когнітивно-дискурсивної парадигми досліджено ключовий лінгвокультурний концепт ВІЙНА, об'єктивований в ідіодискурсі Е. Хемінгуея, змістові характеристики якого вмотивовані архетипом ТІНЬ, внутрішньою формою “вести боротьбу” та загальнонегативною оцінкою. Специфіка індивідуальної концептосфери письменника зумовлює трансформації поняттєвого, ціннісного й образного складників концепту, а також засобів і способів його актуалізації в ідіодискурсі порівняно з художнім дискурсом США 1920 - 1960-х рр.: відбувається трансформація імені концепту з war на fight, перегрупування розширень і звуження мікрополів у лексико-семантичному полі “War”, варіювання ступеня акцентування когнітивних ознак в ідіодискурсі Е. Хемінгуея.

Василенко О. М. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до використання здоров'язбережувальних технологій у роботі з дошкільниками : дис. канд. пед. наук : 13.00.05 / Василенко Олена Миколаївна ; наук. керівник О. І. Рассказова ; ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”. – Слов'янськ, 2016. – 305 с.

Дисертаційна робота є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання здоров'язбережувальних технологій у роботі з дошкільниками.

Аналіз джерел дав змогу уточненню поняття “здоров'язбереження”, “здоров'язбережувальні технології”, “підготовка майбутніх соціальних педагогів до використання здоров'язбережувальних технологій”. Теоретично обґрунтовано, визначено й експериментально перевірено педагогічні умови професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання здоров'язбережувальних технологій у роботі з дошкільниками. Ці умови передбачають застосування рефлексивно-середовищного підходу; забезпечення суб'єктної позиції майбутніх фахівців; спрямування виховного потенціалу поза аудиторної діяльності на задоволення індивідуальних потреб майбутніх фахівців у питаннях здоров'язбереження, забезпечення їх персонального здоров'язбережувального досвіду.

Розглянуто актуальні практичні аспекти проблеми професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до роботи з дошкільниками, зокрема до використання здоров'язбережувальних технологій.

Автором доведено, що підготовка майбутніх соціальних педагогів до використання здоров'язбережувальних технологій у роботі з дошкільниками буде ефективною, за умови формування в майбутніх фахівців цілісних уявлень про суть, структуру та соціальне значення здоров'язбережувальної діяльності, використання у процесі їх підготовки засобів ситуаційної педагогіки, інтерактивних форм і методів навчання.

Дмитренко К. А. Формування готовності майбутніх соціальних педагогів до професійної комунікації у процесі педагогічних практик : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Дмитренко Катерина Анатоліївна ; наук. керівник О. В. Молчанюк ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2016. – 264 с.

Дисертаційна робота є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми формування готовності майбутніх соціальних педагогів до професійної комунікації у процесі педагогічних практик. На основі аналізу теоретичних джерел уточнено поняття „комунікація”, „спілкування”, „професійна комунікація”, „готовність”, „професійна готовність”, „готовність до професійної комунікації”, „практика”, „педагогічна практика”. Визначено сутність розробленої моделі: за допомогою комплексу традиційних та інноваційних методів і форм навчання (методичного інструментарію та практичної підготовки), з урахуванням особистісних якостей здійснювати послідовний вплив на процес фахової підготовки майбутніх соціальних педагогів з метою формування у них готовності до професійної комунікації у процесі педагогічних практик.

Лозенко К. О. Синестезія як спосіб осягнення смислу музичного твору: теорія і практика ХХ–початку ХХІ століть : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Лозенко Катерина Олександрівна ; наук. керівник Ю. В. Ніколаєвська ; Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського. – Харків, 2016. – 200 с.

Дисертацію присвячено розробці проблематики «синестезії» як явища музичного мистецтва ХХ–початку ХХІ століть та як поняття музичної синестезіології. Узагальнено досвід вивчення міжчуттєвої асоціативності в сучасній музичній синестезіології. Виявлено генезу понять, пов'язану із синестетичними проявами, і складено словник понять музичної синестезіології. Змодельовано матрицю синестетичних відповідностей і апробовано на матеріалі композиторської та виконавської творчості.

Обґрунтовано системотвірну роль синестетичності у творчості І. Вишнеградського, О. Мессіана, Т. Мюрая, М. Монк, А. Т. де Кеєрсмакер. Виявлено синестетичні маркери виконавської інтерпретації творів І. Вишнеградського, О. Мессіана, Т. Мюрая.

Запропоновано авторське визначення «когнітивної синестезії» та введено в науковий обіг поняття: «синестетична концепція творчості», «синестетичне передслухання» та «синестетичне слухання».

Наведено приклади графічної нотації «дискурсивного типу» Е. Брауна, та «сугестивного типу» К. Сізмана, а також твори графічної нотації А. Кастілья-Авіли (A. Castilla-Avila) як зразки твору «синестезії мистецтв». Проаналізовано аудіовізуальні композиції С. Маліновскі та К. Л. Тайнерта (як артефакти Новітнього мистецтва) в контексті проявів синестетичності.

Павленко М. А. Формування громадянської позиції майбутніх вчителів у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Павленко Марина Анатоліївна ; наук. керівник С. І. Ткачов ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, – Харків, 2016. – 232 с.

На сучасному етапі розвитку української державності, подальшої демократизації й гуманізації українського суспільства актуалізуються питання формування справжнього громадянина, здатного критично аналізувати суспільно-політичні процеси, обирати адекватні форми і способи дії в різних ситуаціях, відповідального за результати своєї діяльності, спроможного формулювати самостійні судження та брати на себе ініціативу, а також готового відстоювати власні переконання та здійснювати активні громадянські вчинки.

Особлива роль у формуванні таких громадян належить вищим педагогічним навчальним закладам, які мають забезпечити не тільки підготовку висококваліфікованих учителів, але й виховання студентів як особистостей із сформованими соціально значущими якостями, які добре усвідомлюють своє місце і роль як громадян України та прагнуть прикладати активні зусилля на благо свого народу, в тому числі у своїй професійній діяльності.

При цьому у процесі професійного становлення майбутнього вчителя провідне місце має займати формування громадянської позиції як важливого показника його соціальної зрілості та готовності здійснювати професійну діяльність в сучасних умовах розвитку України.

Слід також відзначити, що провідне місце серед професійних обов'язків шкільного педагога займає формування патріотизму та громадянськості в учнівської молоді.

Пелешенко І. М. Методика оцінювання рівня фізичної підготовленості учнів початкової школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Пелешенко Ігор Миколайович ; наук. керівник Ю. В. Васьков ; Харківській державній академії фізичної культури. – Харків, 2016. – 240 с.

Дисертація є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми впровадження педагогічного контролю в систему фізичного виховання учнів початкової школи. Розкриваючи причини загрозливої тенденції до зниження рівня фізичного здоров'я школярів України в роботі конкретизується роль фізичного виховання у вирішенні цієї проблеми і його важливою складовою педагогічного контролю. Констатується, що в кінці 19 століття процес фізичного виховання розвивався в трьох напрямках (гімнастичному, гігієнічному і освітньо-виховному) і поетапно визначалися закономірності розвитку фізичних здібностей дітей різного віку. У дисертації на основі глибокого аналізу історії розвитку системи фізичного виховання розглядаються питання використання педагогічного контролю в навчанні учнів. Показано різні підходи вчених і викладачів-практиків для вирішення проблеми впровадження педагогічного контролю в навчальний процес. Окремо висвітлюються питання вітчизняної системи контролю і роль в цьому процесі Державних тестів і нормативів населення України.

Табачник І. Г. Ставлення до здоров'я юнацтва з узалежненою поведінкою в системі базових відношень : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Табачник Інна Григорівна ; наук. керівник Г. І. Меднікова ; Харківський національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2016. – 186 с.

Дослідження присвячено вивченню психологічних особливостей ставлення до здоров'я (СДЗ) в системі базових відношень особистості юнацького віку з узалежненою поведінкою.

Визначено факторну структуру СДЗ цих осіб з узалежненою поведінкою різного виду. Розроблено розвивально-корекційну програму, спрямовану на корекцію адекватної поведінки шляхом оптимізації базових відношень та розвитку позитивно-дієвого СДЗ особистості юнацького віку.

Фурса І. В. Формування професійної компетентності майбутніх учителів біології на основі інтеграції природничих та педагогічних дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Фурса Ірина Валеріївна ; наук. керівник Ю. П. Шапран ; Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди. – Переяслав-Хмельницький, 2016. – 219 с.

Дисертацію присвячено проблемі формування професійної компетентності майбутніх учителів біології на основі інтеграції природничих та педагогічних дисциплін.

У роботі розглянуто наукову літературу з проблеми дослідження, здійснено теоретичний аналіз компетентісно-інтегративного підходу у сучасній вищій освіті та уточнено зміст і структуру досліджуваної дефініції. Запропоновано систему інтегративно-предметного навчання майбутніх учителів біології.

Теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх біологів на основі інтеграції природничих та педагогічних дисциплін.

Розроблено і впроваджено в практику роботи модель формування професійної компетентності майбутніх учителів біології на основі інтеграції природничих і педагогічних дисциплін.

Простежено динаміку рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх учителів біології в процесі інтеграції природничих і педагогічних дисциплін.

Яцинік А. В. Розвиток організаційної культури керівників дошкільних навчальних закладів у системі післядипломної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Яцинік Алла Вікторівна; наук. керівник Л. С. Рибалко ; Харківський національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2016. – 213 с .

Теоретико-експериментальним шляхом досліджено проблеми розвитку організаційної культури керівників дошкільних навчальних закладів (ДШНЗ) у післядипломній освіті. Розкрито сутність і зміст організаційної культури керівників ДШНЗ.

Визначено поняття “організаційна культура керівників дошкільних навчальних закладів”, її структурні компоненти. Теоретично обґрунтовано педагогічну технологію розвитку організаційної культури керівників ДШНЗ у системі післядипломної освіти.

Уточнено критерії, показники, рівні сформованості організаційної культури цих керівників ДШНЗ, уміння (організаторські, комунікативні, прогностичні). Зазначено, що реалізація педагогічної технології позитивно вплинула на рівень сформованості організаційної культури керівників ДШНЗ.

Волкова К. С. Формування готовності майбутніх учителів початкових класів до оцінювальної діяльності в умовах інклюзивної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Волкова Катерина Сергіївна ; наук. керівник О. І. Рассказова ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно- педагогічна академія” Харківської обласної ради – Харків, 2017. – 263 с.

У дисертації виявлено ступінь розробленості проблеми формування готовності майбутніх учителів початкових класів до оцінювальної діяльності в умовах інклюзивної освіти. Визначено сутність та компоненти готовності майбутніх учителів початкових класів до оцінювальної діяльності в умовах інклюзивної освіти. Розроблено модель формування готовності майбутніх учителів початкових класів до оцінювальної діяльності в умовах інклюзивної освіти. Експериментально перевірено ефективність педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів початкових класів до оцінювальної діяльності в процесі інклюзивної освіти.

Гирка І. В. Управління формуванням професійної компетентності майбутніх учителів інформатики в процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Гирка Ірина Володимирівна ; наук. керівник А. А. Харківська ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2017. – 238 с.

Розкрито креативний потенціал викладачів ВНЗ на основі мультимедійних технологій, креативно-розвивальний потенціал використання комп'ютерних технологій у навчанні. Проаналізовано вплив індивідуально-диференційного підходу на формування креативності учителів інформатики. Висвітлено проблеми та перспективи соціально-педагогічного моніторингу духовно-творчого потенціалу студентської молоді. Розглянуто питання реалізації завдань розвитку творчого потенціалу студентів у процесі фахової підготовки.

Золотарьова Г. М. Інноваційні педагогічні технології при підготовці вчителів у Німеччині : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Золотарьова Галина Миколаївна ; наук. керівник І. О. Степанець ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2017. – 236 с.

Наведено основні наукові підходи до розуміння терміну «педагогічні технології», на основі яких за сучасну педагогічну технологію прийнято систему раціональних способів досягнення педагогічної мети, наукову організацію навчально-виховного процесу.

Здійснено порівняння вітчизняних “педагогічних технологій” з німецькими “методами навчання”, серед яких найбільш активно застосовуються у педагогічному процесі інтерактивний та ігровий методи, методи проєктів, “портфоліо”, “мозкового штурму”, методи комп'ютерного, дистанційного,

проблемного та модульного навчання, а також метод моделювання та кейс-метод.

Кобзева О. О. Стратегії та тактики судді в американському судовому дискурсі : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Кобзева Олена Олександрівна ; наук. керівник І. Є. Фролова ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2017. – 249 с.

У дисертації досліджено дискурсивну стратегію, що реалізує суддя в засіданні американського суду. Це дослідження охоплює визначення глобальної та локальних стратегій судді, виявлення набору його мовленнєвих стратегій та тактик, а також з'ясування їхнього варіювання.

Актуальність теми дисертації визначається застосуванням у ній комплексним комунікативно-дискурсологічним підходом, опертя на постулати якого дозволяє аргументовано визначити й вивчити стратегії та тактики судді в засіданні американського суду та встановити параметри їхнього варіювання.

Робота сприяє розв'язанню важливого наукового завдання сучасної лінгвістики – з'ясування взаємозв'язку між роллю комуніканта і його дискурсивною стратегією та виявлення впливу колективного та індивідуального чинника на стратегічну спрямованість мовленнєвих дій комуніканта в жорстких інституційних умовах такої важливої ланки правової системи як суд.

Об'єктом дослідження є висловлення суддів американського суду, а його предметом виступають стратегії та тактики, реалізовані суддею під час судового засідання, та параметри їхнього варіювання.

Колосова С. В. Формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів в процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Колосова Світлана Вікторівна ; наук. керівник І. О. Степанець ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2017. – 243 с.

Дисертаційна робота є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів в процесі фахової підготовки.

На основі аналізу джерел уточнено поняття “стиль”, “стиль професійної діяльності”, “індивідуальний стиль професійної діяльності вихователя”. З'ясовано, що індивідуальний стиль професійної діяльності майбутнього педагога пов'язують з професійним іміджем, що слугує основою формування стилю.

Кравченя А. О. Управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Кравченя Альона Олександрівна ; наук. керівник А. А. Харківська ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2017. – 260 с.

Дисертація присвячена проблемам управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики. Визначено сутність ключового поняття дослідження “управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики”, уточнено поняття “якість професійної підготовки майбутніх учителів інформатики”; обґрунтовано теоретичні основи управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики. Розроблено структурно-функціональну модель системи управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики та експериментально перевірено її ефективність.

Морквян І. В. Формування інтелектуальних умінь майбутніх учителів інформатики у процесі вивчення природничо-математичних дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Морквян Ірина В'ячеславівна ; наук. керівник Т. В. Отрошко ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2017. – 344 с.

Дисертаційну працю присвячено проблемі формування інтелектуальних умінь майбутніх учителів інформатики у процесі вивчення природничо-математичних дисциплін. Обґрунтовано актуальність порушеної проблеми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, гіпотезу дослідження; схарактеризовано методи; розкрито наукову новизну та практичну значущість одержаних результатів, подано інформацію про апробацію результатів дисертації.

Установлено особливе значення при формуванні інтелектуальних умінь майбутніх учителів інформатики здійснення інтеграції змісту природничо-математичних дисциплін завдяки використанню на заняттях можливостей сервісів Інтернету та освітніх програмних засобів, створених на їх основі.

Поняття “освітні програмні засоби” трактується як сукупність спеціально розроблених дидактико-методичних матеріалів (карти знань, інтерактивні плакати або аркуші, сайти або блоги, створені за технологією веб-квест, система інтерактивних дощок), що містять навчальну, наукову або довідкову інформацію, спрямовану на забезпечення якості освітньо- професійного становлення майбутніх учителів інформатики, ефективною педагогічною взаємодією всіх учасників навчально-виховного процесу, реалізацію можливостей ІКТ за наявності електронних пристроїв із підключенням до мережі Інтернет для відтворення даних.

Основною вимогою сучасного інформаційного суспільства є формування в майбутніх випускників умінь XXI століття. Для цього сучасний учитель повинен володіти новітніми формами, методами та технологіями навчання, застосування яких сприятиме отриманню учнями досвіду самостійної роботи з відомостями з будь-якої галузі знань.

Пилипенко Н. В. Педагогічні умови формування естетичної культури у майбутніх учителів початкових класів : дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04 / Пилипенко Наталія Володимирівна ; наук. керівник О. В. Молчанюк ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2017. – 241 с.

Досліджено проблему підготовки майбутніх учителів початкових класів до формування естетичного досвіду учнів школи. Розроблено й експериментально перевірено методику підготовки майбутніх учителів початкових класів до формування естетичного досвіду дітей.

Теоретично обґрунтовано й апробовано педагогічні умови ефективної підготовки студентів до даного виду діяльності: забезпечення взаємодії наукового та художнього підходів у навчальному процесі; опанування майбутніми вчителями молодших класів алгоритмів естетико-виховної роботи з молодшими школярами; активізація художнього мислення майбутніх фахівців з метою збагачення власного естетичного досвіду та їх залучення до формування естетичного досвіду молодших школярів під час проходження різних видів педагогічної практики. Визначено критерії, показники та рівні готовності студентів до формування естетичного досвіду молодших школярів.

Доведено, що впровадження запропонованої методики підготовки майбутніх учителів початкових класів до формування естетичного досвіду учнів на підставі визначених педагогічних умов сприяє позитивним змінам у рівнях готовності студентів до здійснення досліджуваного виду діяльності.

Пятницька Д. В. Розвиток фізичних здібностей студенток вищих навчальних закладів засобами аеробіки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Пятницька Дар'я Всеволодівна ; наук. керівник О. М. Школа ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2017. – 214 с.

Дисертацію присвячено дослідженню проблеми підвищення ефективності процесу розвитку фізичних здібностей студенток вищих навчальних закладів у процесі позааудиторних занять з аеробіки. На основі аналізу науково-методичної літератури та практичного досвіду узагальнено загальні теоретичні положення з організації та змісту фізичного виховання студенток вищих навчальних закладів у процесі позааудиторних занять, розкрито сутність експериментальної методики.

Систематизовано популярні види аеробіки, що задіяні в експерименті, за даними сучасних наукових і науково-методичних літературних джерел. Проведено аналіз мотивації студенток до занять з фізичного виховання та можливостей застосування сучасних інноваційних методик у процесі позааудиторних занять з аеробіки студенток вищих навчальних закладів. Теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність методики розвитку фізичних здібностей на основі комплексного застосування вправ з аеробіки на позааудиторних заняттях студенток.

Встановлено ефективність впливу комплексних занять з аеробіки на стан фізичної і психічної підготовленості, на розвиток фізичних та координаційних здібностей студенток вищих навчальних закладів, що сприяло поліпшенню їхнього здоров'я та успішності з інших дисциплін у подальшому навчанні у вищому навчальному закладі.

Сирова Ю. В. Організаційно-педагогічні засади методичної роботи в дошкільних навчальних закладах України (друга половина ХХ століття) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Сирова Юлія Володимирівна ; наук. керівник А. І. Чаговець ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2017. – 253 с.

Встановлено, що організаційно-педагогічні засади методичної роботи в дошкільних навчальних закладах України розглядалися як актуальна проблема педагогічної науки другої половини ХХ ст. Саме на цей період припадає інтенсивний розвиток педагогіки, розробка її теоретичних засад, розширення мережі дошкільних закладів, накопичення досвіду організації методичної роботи в цих закладах, підвищення вимог до працівника дошкільного профілю.

Суровов О. А. Методика інтерактивного навчання спеціальних дисциплін майбутніх учителів фізичної культури : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Суровов Олексій Анатолійович ; наук. керівник О. М. Школа ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2017. – 235 с.

У дисертації проаналізовано роль інтерактивних засобів навчання в процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, розкрито соціально- педагогічні передумови їх упровадження; подано класифікацію інтерактивних методів і засобів навчання студентів за напрямом підготовки “Фізичне виховання” за цільовим призначенням; розроблено й експериментально обґрунтовано технологію використання інтерактивних засобів навчання, зокрема Інтернет- технологій та електронних засобів навчання, у процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури. У результаті проведеного дослідження виявлено, що переважна частина сучасних наукових досліджень у сфері підготовки педагогічних кадрів спрямована на

вдосконалення цього процесу шляхом упровадження відповідних педагогічних технологій.

Розглянуто результати соціологічного дослідження серед студентів факультетів фізичного виховання вищих педагогічних навчальних закладів. Виявлено, що у вищих навчальних закладах педагогічного спрямування існують соціально-педагогічні передумови для впровадження інтерактивних форм навчання. Переважна більшість студентів бажає брати участь у такій навчальній роботі, що забезпечуватиме активізацію пізнавального процесу.

2018

Анголенко В. В. Підготовка майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Анголенко Валентина Володимирівна ; наук. керівник О. І. Рассказова ; ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”. – Слов’янськ, 2018. – 302 с.

У дисертації представлено теоретичний аналіз проблеми підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням; уточнено та визначено поняття “майбутній працівник соціальної сфери”, “соціально-педагогічний супровід неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням”; теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови підготовки майбутніх працівників соціальної сфери: актуалізація потенціалу елементів змісту підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціальнопедагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання ; використання контекстних технологій навчання в процесі професійної підготовки майбутніх працівників соціальної сфери; створення мотивації до соціального партнерства як основи практичної взаємодії майбутніх працівників соціальної сфери із суб’єктами соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками; володіння знаннями щодо професійної етики працівників служби пробації.

Блудова Ю. О. Формування художньо-естетичного смаку дітей молодшого шкільного віку засобами регіональної культурно-історичної спадщини : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Блудова Юлія Олександрівна ; наук. керівник І. П. Репко ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2018. – 323 с.

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення та практично вирішено проблему формування художньо-естетичного смаку дітей

молодшого шкільного віку, що знайшло своє відображення в теоретико-методологічному обґрунтуванні та експериментальній перевірці теоретичної моделі та методики 18 виховання художньо-естетичного смаку у дітей молодшого шкільного віку засобами регіональної культурно-історичної спадщини.

Визначено сутність та структуру художньо-естетичного смаку дітей молодшого шкільного віку як здатність людини на основі естетичного досвіду та художньо-естетичних знань емоційно оцінювати естетичні властивості навколишнього світу та мистецтва, відрізняючи прекрасне від потворного, що знаходить своє вираження в естетичних інтересах, потребах, здатності до цілісного сприйняття творів мистецтва та отримання естетичної насолоди від спілкування з прекрасним (ідеалом); прагненні виражати власні почуття та переживання від сприйнятих естетичних об'єктів у художньо-творчій діяльності

Бойченко А. В. Формування рухових здібностей учнів 8-9 класів у процесі занять футболом з використанням інноваційних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Бойченко Артем Васильович ; наук. керівник О. М. Школа ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2018. – 237 с.

Дисертаційне дослідження присвячене проблемі формування рухових здібностей учнів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі занять футболом з використанням інноваційних технологій.

Виявлено, що в Україні учнівська молодь має низький рівень фізичної підготовленості та функціонального стану організму. Одним зі шляхів вирішення зазначеної проблеми є розробка та впровадження в освітній процес з футболу оздоровчих методик із застосуванням інноваційних технологій. За матеріалами порівняльного педагогічного експерименту обґрунтовано оптимальну річну програму занять з футболу для учнів 8–9 класів, що містить 60 % специфічних і 40 % неспецифічних засобів навчання.

Встановлено, що найсприятливішим у процесі навчання футболу є впровадження методики формування рухових здібностей учнів 8–9 з використанням комплексів вправ скіпінгу, вправ методики “Табата”, спеціальних футбольних тренажерів три рази на тиждень і комп'ютерної навчальної програми “М'яч” один раз на тиждень по 15 хв.

Під час проведення формувального експерименту обґрунтовано методику навчання учнів 8–9 класів у процесі занять з футболу з використанням інноваційних технологій, яка передбачає моніторинг показників різних видів підготовленості та функціонального стану учнів, реалізацію розробленої річної

програми занять, перевірені техніко-тактичні дії на залікових змагальних іграх з футболу.

Брославська Г. М. Формування інструментальних компетентностей майбутніх учителів математики і фізики у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Брославська Галина Михайлівна ; наук. керівник Т. В. Отрошко ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2018. – 316 с.

Дисертація присвячена проблемам формування інструментальних компетентностей майбутніх учителів математики та фізики в процесі професійної підготовки. Визначено сутність ключових понять дослідження «інструментальні компетентності майбутніх учителів математики та фізики в процесі професійної підготовки», “формування інструментальних компетентностей майбутніх учителів математики та фізики в процесі професійної підготовки”, уточнено структуру таких компетентностей; обґрунтовано теоретичні основи формування інструментальних компетентностей майбутніх учителів математики та фізики в процесі професійної підготовки. Розроблено структурно-функціональну модель формування інструментальних компетентностей майбутніх учителів математики та фізики в процесі професійної підготовки та експериментально перевірено її дієвість.

Герасименко В. А. Соціальне виховання дітей у закладах позашкільної освіти в Україні у 20-50-ті роки ХХ століття : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Герасименко Вікторія Анатоліївна ; наук. керівник О. І. Рассказова ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2018. – 343 с.

У дисертаційному дослідженні здійснено цілісний аналіз проблеми соціального виховання дітей у закладах позашкільної освіти в Україні у 20-50-ті рр. ХХ ст.

Розкрито теоретичні основи соціального виховання дітей у закладах позашкільної освіти в Україні та уточнено ключові поняття дослідження: “виховання”, “соціальне виховання дітей”, “позашкільна освіта”. Схарактеризовано передумови та обґрунтовано етапи соціального виховання дітей у позашкільних закладах освіти у 20-50-ті рр. ХХ ст. : інноваційний, екстенсивний, інтенсивний.

Проаналізовано зміст, форми та методи соціального виховання дітей у закладах позашкільної освіти в Україні у досліджуваній період. Виявлено можливості екстраполяції позитивного історико-педагогічного досвіду у діяльність сучасних позашкільних закладів.

Давидченко І. Д. Формування лінгвокультурологічної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Давидченко Інна Дмитрівна ; наук. керівник А. І. Чаговець ; ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”. – Слов’янськ, 2018. – 366 с.

Дисертаційна робота є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми формування лінгвокультурологічної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. На підставі аналізу теоретичних джерел поняття формування лінгвокультурологічної компетентності як педагогічного феномена і лінгвокультурологічної підготовки як педагогічного процесу найбільш плідно розглядається при реалізації декількох процедур, до яких відносяться: а) аналіз поняття “лінгвокультурологічна компетентність” у науково-педагогічній теорії; б) виділення основних етапів і соціально-історичних передумов становлення досліджуваної проблеми; в) аналіз еволюції теоретичних уявлень про лінгвокультурологічну компетентність, її взаємин з культурою суспільства, мовою і законами функціонування в історичному контексті на підставі виділених соціально-історичних передумов.

Розробка і обґрунтування технології формування лінгвокультурологічної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів як структурно-функціональної освіти, відтворює об’єкт дослідження і навчання, подумки організовану або матеріально реалізовану систему, повинна здійснюватися з урахуванням основних вимог побудови технології та її композиційного викладу.

Клеба А. І. Формування інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Клеба Анна Іванівна ; наук. керівник М. В. Роганова ; ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”. – Слов’янськ, 2018. – 266 с.

На сучасному етапі інформатизація освіти розглядається як система взаємопов’язаних організаційно-правових, соціальноекономічних, навчально-методичних, науково-технічних процесів, які спрямовані на задоволення освітніх, інформаційних, обчислювальних та телекомунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу.

Вихователям дошкільних навчальних закладів у своїй професійній діяльності необхідно діяти в ситуації впровадження й засвоєння інформаційно-комунікаційних технологій, володіти новими способами вилучення із професійно орієнтованої інформації знань та забезпечення їх ефективною передачею як на технічному рівні, так і на рівні учасників комунікації. Тому перед системою вищої освіти виникає необхідність вирішення глобальної проблеми – створення таких умов, при яких майбутні вихователі могли б

підготуватися до життєдіяльності в інноваційній освіті, успішно використовувати можливості інформаційно-комунікативних технологій у процесі навчання й мати високий рівень інформаційно-комунікативної культури.

Понікаровська Н. А. Трансформація образів танатичної міфології в традиційній культурі України : дис. ... канд. культурології : 26.00.04 / Понікаровська Наталія Андріївна ; наук. керівник Г. Д. Панков ; Харківська державна академія культури. – Харків, 2018. – 214 с.

Дисертація є комплексним культурологічним дослідженням трансформації образів танатичної міфології в українській традиційній культурі від давнини до сучасності. Образи танатичної міфології розглянуто у якості багатофункціонального феномену культури; вони виступають однією з детермінант давньослов'янської культури, корелюють із етіологічною, ціннісною й семіотичною сферами, є складовою системи культури.

Танатичні міфологічні уявлення аналізуються у якості однієї з детермінант давньослов'янської та української традиційної культури. Архаїчні танатичні міфологічні уявлення, що уособлювалися в образі сакралізованих (культ предків) і демонізованих (“заложних”) покійників в українській традиційній культурі мають своє продовження у формі архетипів, а саме архетипу роду та “нечистої сили”.

Савченко Л. Л. Підготовка майбутнього вихователя до патріотичного виховання дітей дошкільного віку в Україні (1985-2012 рр.) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Савченко Людмила Леонідівна ; наук. керівник Х. А. Шапаренко ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2018. – 323 с.

У дисертації здійснено цілісний науковий аналіз проблеми підготовки майбутнього вихователя до патріотичного виховання дітей дошкільного віку в Україні впродовж 1985 – 2021 років. Розглянуто низку визначень базових понять дослідження “патріотизм” та “виховання”, вказано на еволюцію їхнього трактування від кінця ХХ ст. до сьогодення.

Подано авторське визначення поняття “підготовка майбутніх вихователів до патріотичного виховання дошкільників” як інтегроване поняття, що охоплює теоретичну, практичну та моральну підготовку майбутнього педагога до формування патріотичної свідомості вихованців, цілісне формування особистості вихователя, його компетенцій та особистісних рис, що забезпечують, зокрема, стійку громадянську позицію та патріотичні переконання.

Свистун Г. Є. Фортифікація салтівських лісостепових городищ : дис. ... канд іст. наук : 07.00.04 / Свистун Геннадій Євгенович ; наук. керівник О. П. Моця ; Інститут археології НАН України. – Київ, 2018. – 332 с.

Дисертація присвячена історико-археологічному дослідженню фортифікації салтівських лісостепових городищ. Важливими чинниками, що впливали на побудову оборонних споруд, були природно-географічні. Вони позначалися на виборі будівельного матеріалу. Останній, в свою чергу, впливав на профілювання захисних споруд і організацію оборони.

Укріплення розташовувалися в місцях, які дозволяли здійснювати контроль за переправами через річки, що, головним чином, визначало їх воєнно-стратегічне значення.

Вдале поєднання елементів оборони, пристосування їх до умов місцевості, забезпечення антиерозійних заходів та водовідведення, застосування взаємопов'язаної багатоступеневої оборони свідчать про високу майстерність салтівських будівельників. На тлі в цілому виваженого застосування різновидів будівельних матеріалів наявна досить низька якість місцевої цегли, що свідчить про вимушене її застосування та неусталену традицію виробництва.

Залишки оборонних споруд свідчать про синтез будівельних прийомів салтівського населення, які воно змушене було пристосовувати до місцевої сировинної бази та природно-географічних умов у цілому.

Соколюк О. В. Моніторинг розвитку оздоровчої рухової активності майбутніх учителів фізичного виховання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Соколюк Ольга Василівна ; наук. керівник Т. В. Отрошко ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2018. – 254 с .

Дисертація присвячена проблемам моніторингу розвитку оздоровчої рухової активності майбутніх учителів фізичного виховання.

Уточнено базові поняття дослідження «оздоровча рухова активність майбутніх учителів фізичного виховання», “моніторинг розвитку оздоровчої рухової активності майбутніх учителів фізичного виховання” та поняття “оздоровча рухова активність”; обґрунтовано теоретикометодологічні основи моніторингу розвитку оздоровчої рухової активності майбутніх учителів фізичного виховання; розроблено структурно-функціональну модель системи моніторингу розвитку оздоровчої рухової активності майбутніх учителів фізичного виховання та експериментально перевірено її ефективність.

Квітковський І. В. Будівельна справа Салтівського лісостепового населення в басейні Сіверського Дінця кінця I тис. н. е. : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.04 / Квітковський Ігор Вікторович ; наук. керівник О. П. Моця ; Інститут археології НАН України. – Київ, 2019. – 260 с.

Багатошарове поселення Червоний Шлях-I розташоване в 1 км вниз по течії Сіверського Донця від с. Червоний Шлях Балаклійського району Харківської області. Воно займає невеликий (80 с 100 м) мис першої надзаплавної тераси правого берега річки. Пам'ятка була відкрита у 1988 р. та досліджувалася протягом 1988–1990 рр. експедицією Харківського державного університету під керівництвом Ю. В. Буйнова. Загальна розкопана площа на ній сягає понад 4000 кв. м. Пам'ятник являє собою багатошарове поселення з відкладеннями салтівської, бондарихінської, зрубної культур і ґрунтовий могильник з похованнями зрубної та мар'янівської культур.

Павлова О. Г. Педагогічні умови формування професійної мотивації до педагогічної діяльності у майбутніх учителів початкових класів : дис. ... канд. пед наук : 13.00.04 / Павлова Олена Геннадіївна ; наук. керівник С. Б. Беляєв ; Українська інженерно-педагогічна академія, Комунальний заклад “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. – Харків, 2019. – 210 с.

У дисертації розв'язано актуальне наукове завдання формування професійної мотивації до педагогічної діяльності в майбутніх учителів початкових класів. У роботі проаналізовано стан розробленості означеної проблеми та аргументовано роль професійної мотивації в майбутній педагогічній діяльності вчителів початкових класів. Уточнено сутність професійної мотивації до педагогічної діяльності майбутніх учителів початкових класів та її структуру. Визначено критерії, показники та схарактеризовано рівні сформованості.

Теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність педагогічних умов формування професійної мотивації до педагогічної діяльності в майбутніх учителів початкових класів. Розроблено модель та методику формування професійної мотивації до педагогічної діяльності в майбутніх учителів початкових класів.

Панченко В. В. Організація контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах України (кінець ХХ–початок ХХІ століття) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Панченко Віолетта Володимирівна ; наук. керівник О. О. Осова ; Комунальний заклад “Харківська гуманітарно- педагогічна академія” Харківської обласної ради. – 2019. – 360 с.

У дисертації представлено історіографію організації контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов; з'ясовано сутність провідних дефініцій дослідження “контроль”, “навчальна діяльність”, “функція контролю”, його види та форми; на основі аналізу масиву наукових джерел виділено передумови організації контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов на межі ХХ – ХХІ ст.

Науково обґрунтовано етапи розвитку навчально-методичного забезпечення досліджуваного процесу, особливостей здійснення взаємодії викладача і студентів у процесі реалізації різноманітних форм і методів контролю: I етап (1980–1990 рр.) – етап формалізованого підходу до організації контролю знань за умов надмірної централізації системи освіти, II етап (1991–2004 рр.) – етап диференціації та індивідуалізації контролю навчальної діяльності у закладах вищої педагогічної освіти України, уніфікації вимог до його здійснення, III етап (2005–2014 рр.) – етап запровадження рейтингового контролю та реалізації комунікативного, особистісно зорієнтованого та компетентнісного підходів у процесі підготовки майбутніх учителів іноземних мов.

Схарактеризовано навчально-методичне забезпечення організації контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у практиці закладів вищої педагогічної освіти України досліджуваного періоду; проаналізовано застосування різноманітних форм і методів контролю; розкрито особливості здійснення взаємодії викладача і студента в межах досліджуваного процесу. Окреслено напрями використання узагальненого досвіду в сучасній практиці організації контролю навчальних досягнень студентів ЗВПО.

Рикова Л. Л. Педагогічні умови використання навчальних моделей у процесі підготовки вчителів природничо-математичних спеціальностей : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Рикова Лариса Леонідівна ; наук. керівник Л. І. Білоусова ; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2019. – 285 с.

Висвітлено проблему використання моделей як засобу відображення реальної дійсності в навчальному процесі та науці. Розглянуто гносеологічне значення моделей. З'ясовано різницю між науковими та навчальними моделями. Наведено класифікацію моделей за характером відтворення досліджуваного об'єкта та поділ моделей на основі аналізу їх змісту.

Показано, що незалежно від типу моделі за характером відображення нею реальної дійсності моделювання є завжди гомоморфним відображенням оригіналу в простір аналогів. Зазначено, що адекватний вибір різних типів моделей в процесі викладання сприяє підвищенню ефективності навчального процесу.

Гладун Т. О. Розвиток соціальної компетентності дітей молодшого шкільного віку з аутизмом в умовах інклюзивної світи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Гладун Тетяна Олександрівна ; наук. керівник С. Я. Харченко ; Державний заклад “Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”. – Старобільськ, 2020. – 272 с.

У дисертації здійснено теоретичний аналіз проблеми розвитку соціальної компетентності дітей молодшого шкільного віку з аутизмом в умовах інклюзивної світи, досліджено її розгляд у науковій літературі. Визначено сутність, складники та особливості розвитку соціальної компетентності дітей молодшого шкільного віку з аутизмом в умовах інклюзивної освіти. Схарактеризовано сучасний стан розвитку соціальної компетентності дітей молодшого шкільного віку з аутизмом в інклюзивному освітньому середовищі ЗЗСО на основі розробленого й дібраного діагностичного інструментарію.

Теоретично обґрунтовано соціально-педагогічні умови розвитку соціальної компетентності дітей молодшого шкільного віку з аутизмом в інклюзивному освітньому середовищі ЗЗСО. Експериментально перевірено ефективність розроблених соціально-педагогічних умов шляхом упровадження програми розвитку соціальної компетентності дітей молодшого шкільного віку з аутизмом.

Дрокіна А. С. Формування інформаційної компетентності майбутніх учителів початкової школи в процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Дрокіна Аліна Сергіївна ; наук. керівник І. П. Упатова ; Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2020. – 308 с.

У дисертації визначено суть інформаційної компетентності майбутнього вчителя початкової школи, зміст її структурних компонентів (інформаційно-когнітивного, інформаційно-методичного, інформаційно-комп'ютерного) та функції (інформаційно-пошукова, інформаційно-методична, розвивальна).

Теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель формування інформаційної компетентності майбутніх учителів початкової школи, яка складається з методологічно-цільового, змістово-технологічного та контрольного-результативного блоків; визначено педагогічні умови, що сприяють ефективному функціонуванню моделі; уточнено критерії, показники, рівні сформованості інформаційної компетентності майбутніх учителів початкової школи; експериментально доведено результативність її впровадження в процес професійної підготовки фахівців.

Печериця Н. М. Соціально-педагогічна корекція ейджизму студентської молоді в освітньо-культурному середовищі ЗВО : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Печериця Наталя Михайлівна ; наук. керівник А. О. Рижанова ; Харківська державна академія культури. – Харків, 2020. – 267 с.

У дисертаційній роботі на підставі аналізу наукової літератури досліджено проблему корекції ейджизму молоді в соціально-педагогічному контексті. Здійснено аналіз ключових понять “ейджизм”, “ейджизм молоді”, “ейджизм студентської молоді”, “соціально-педагогічна корекція ейджизму студентської молоді”. Розкрито сутність та особливості соціально-педагогічної корекції ейджизму студентської молоді в освітньо-культурному середовищі вишу в умовах інформаційного суспільства, проаналізовано її сучасний стан. Теоретично обґрунтовано, впроваджено систему соціально-педагогічної корекції ейджизму студентської молоді в освітньо-культурному середовищі закладу вищої освіти та доведено її ефективність.

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК НАЗВ ДИСЕРТАЦІЙ

Адаптація до професійної діяльності студентів педагогічного коледжу в процесі педагогічних практик	63
Будівельна справа Салтівського лісостепового населення в басейні Сіверського Дінця кінця I тис. н. е.	82
Вариантность и ее композиционные закономерности (на примере инструментальной музыки украинских и российских композиторов 70-90 гг. XX в.)	20
Вербалізація концепту Людина в поетичних текстах Михайла Стельмаха	33
Вербалізація концепту “мовчання” в художньому дискурсивному просторі української мови	57
Виховання емоційної сфери молодших школярів засобами театрального мистецтва	47
Виховання національної гідності у студентської молоді засобами українського народного мистецтва	42
Виховання учнів основної і старшої школи засобами фольклористично-етнографічної діяльності	27
Військове покликання : суть та специфіка реалізації в умовах будівництва Збройних Сил України (соціально-філософський аналіз)	18
Вокально–хоровий стиль Г. Свиридова : взаємодія світського та релігійного аспектів	12
Гармонійне виховання дітей 4–6 років у культурно-освітньому просторі дошкільного навчального закладу	13
Гуманітаризація підготовки майбутніх педагогів фізико-математичного профілю	57
Державна політика у сфері забезпечення захисту прав дитини в Україні	28
Державне управління музичною освітою в контексті гуманізації суспільства	56
Дидактичні засади навчання іноземних мов студентів філологічних спеціальностей із застосуванням технологічних інновацій	16
Диференційований контроль навчальних досягнень учнів основної школи	35
Діяльність інспекції зі студентських справ в університетах України (друга поовина XIX–початок XX століття)	58
Добір за параметрами вікової та статевої структур для підвищення господарсько-цінних показників шовковичного шовкопряда	27

Драматургія І. Д. Сургучова : проблематика і поетика	43
Екзистенціалістські мотиви в романістиці Івана Багряного	33
Естетична підготовка майбутніх учителів у Харківському університеті (друга половина ХІХ–початок ХХ ст.)	30
Етнічні мотиви в сучасних дизайнерських практиках українських модельєрів : культурологічні аспекти	63
Інноваційні педагогічні технології при підготовці вчителів у Німеччині	72
Іноземні капітали і підприємці в соціально-економічному розвитку Донецько-Криворізького басейну (1861-1914 рр.)	44
Історико-виконавський досвід ансамблевого музикування за участю баяна та акордеона в Слобожанщині ХХ-ХХІ століть	50
Історія лексико-семантичної групи «плати–податки–повинності» в українській мові ХV-ХVІІІ століть (на матеріалі українських пам'яток)	25
Композиторська інтерпретація художньо-естетичного спадку Жана Кокто в творчості представників французького модернізму ХХ століття	49
Лексико-семантична характеристика сучасної української фізичної термінології (на матеріалі спеціалізованих видань 90-х рр. ХХ ст.)	20
Методика використання оздоровчих технологій у процесі позааудиторних занять з нетрадиційних видів гімнастики	59
Методика застосування ациклічних навантажень з різними обсягами рухливої активності молодших школярів на уроках фізичної культури	39
Методика інтерактивного навчання спеціальних дисциплін майбутніх учителів фізичної культури	76
Методика навчання основ комп'ютерної графіки майбутніх учителів фізико-математичних спеціальностей	65
Методика оцінювання рівня фізичної підготовленості учнів початкової школи	70
Методика формування у молодших школярів інтересу до музики з використанням мультимедійних технологій	53
Методична підготовка майбутнього вчителя інформатики до використання дослідницьких методів у шкільному навчанні	46
Модернізація навчальних і виховних практик військової освіти у добу глобалізації	10
Моніторинг розвитку оздоровчої рухової активності майбутніх учителів фізичного виховання	82

Моніторинг якості виховного процесу у педагогічному коледжі	59
Моніторинг якості професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови	61
Мотет в європейській музикальній практиці : пути развития	29
Навчально-виховна та методична діяльність педагогічних рад освітніх закладів України у другій половині ХІХ століття	21
Національно-культурний компонент у лексиці українських народних казок	31
Об'єктивація американського лінгвокультурного концепту ВІЙНА в ідіодискурсі Ернеста Хемінгуей	67
Оптимізація фізичної підготовки курсанток вищих військових навчальних закладів з урахуванням специфіки етапів професійного навчання	22
Організаційно-методичне забезпечення управління інноваційною діяльністю ЗНЗ в умовах великого міста	25
Організаційно-педагогічні засади методичної роботи в дошкільних навчальних закладах України (друга половина ХХ століття)	76
Організація контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах України (кінець ХХ–початок ХХІ століття)	83
Організація контролю за навчальною діяльністю учнів народних шкіл України у другій половині ХІХ століття	34
Організація навчально-пізнавальної діяльності студентів у вищих навчальних закладах освіти на Слобожанщині у другій половині ХІХ століття	32
Організація творчої діяльності учнів у позашкільному закладі	22
Особистісне самовдосконалення майбутніх педагогів дошкільної освіти	14
Оценка перспективных возможностей пловцов на этапе специализированной базовой подготовки	16
Педагогічні умови активізації самостійної діяльності майбутніх учителів початкових класів у процесі навчання	53
Педагогічні умови використання навчальних моделей у процесі підготовки вчителів природничо-математичних спеціальностей	83
Педагогічні умови організації позааудиторної самостійної роботи майбутніх учителів початкових класів	50
Педагогічні умови реалізації виховного потенціалу науково-дослідної роботи студентів вищих педагогічних навчальних закладів	55
Педагогічні умови формування екологічної культури студентів	17

педагогічного коледжу	
Педагогічні умови формування естетичної культури у майбутніх учителів початкових класів	74
Педагогічні умови формування пізнавальної активності учнів 7-9 класів на уроках природничо-математичного циклу	23
Педагогічні умови формування професійної мотивації до педагогічної діяльності у майбутніх учителів початкових класів	82
Педагогічні умови формування самооцінювання навчальних досягнень у професійній підготовці майбутніх учителів	65
Педофауна висших насекомых парков г. Харькова	22
Підготовка майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням	76
Підготовка майбутніх соціальних педагогів до використання здоров'язбережувальних технологій у роботі з дошкільниками	66
Підготовка майбутнього вихователя до патріотичного виховання дітей дошкільного віку в Україні (1985-2012 рр.)	80
Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної діяльності в позааудиторній роботі	27
Підготовка майбутнього учителя фізичної культури до використання засобів артпедагогіки у професійній діяльності	52
Підготовка соціальних педагогів до роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах	51
Покарання, що обмежують майнові права засуджених, за кримінальним правом України	46
Проблема заохочення дошкільних працівників до професійного самовдосконалення (друга половина XX століття)	57
Проблема формування здорового способу життя дітей дошкільного віку у вітчизняній педагогіці (друга половина XX століття)	29
Проектування засобів оптимізації процесу навчання з природничих дисциплін у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації	25
Просвітницько-педагогічна діяльність в Україні Імператорського Російського музичного товариства (друга половина XIX–початок XX ст.)	38
Професійна підготовка майбутніх фахівців до поліхудожнього виховання дітей дошкільного віку	47
Професійний розвиток викладачів вищої школи у Великій Британії та США	5

Психологічні засади розвитку та корекції комунікативної діяльності розумово відсталих підлітків	7
Психологічні особливості професійного самовизначення правоохоронців на засадах гендерного підходу	49
Психологічні особливості розвитку модально-специфічних форм пам'яті у молодших школярів	39
Психолого-педагогічна підготовка майбутніх учителів в умовах навчально-наукового комплексу «коледж-університет»	25
Реалізація принципу доступності до суспільного дошкільного виховання в Україні (20-30-ті роки ХХ століття)	64
Розвиток засобів наукової комунікації як складової педагогічної науки в Україні (середина ХХ ст.–початок ХХІ ст.)	37
Розвиток креативних здібностей майбутніх учителів початкової школи у процесі фахової підготовки	63
Розвиток мультимедійних засобів навчання в загальноосвітній школі	40
Розвиток організаційної культури керівників дошкільних навчальних закладів у системі післядипломної освіти	70
Розвиток приватного та кооперативного підприємництва селянських господарств в українській СРР 1921-1929 років	8
Розвиток професійної рефлексії вихователя дошкільного навчального закладу в системі післядипломної педагогічної освіти	58
Розвиток соціальної компетентності дітей молодшого шкільного віку з аутизмом в умовах інклюзивної світи	84
Розвиток соціальної компетентності студентів з особливими потребами у вищому навчальному закладі	54
Розвиток фізичних здібностей студенток вищих навчальних закладів засобами аеробіки	74
Розвиток художньо-творчого потенціалу молодших школярів у процесі образотворчої діяльності	20
Розвиток цукрової промисловості на Лівобережній Україні (наприкінці ХІХ–на початку ХХ століття)	18
С. В. Смоленский и новое направление в русской духовной музыке конца ХІХ–начала ХХ веков	38
Синестезія як спосіб осягнення смислу музичного твору: теорія і практика ХХ–початку ХХІ століть	67
Система виховної роботи у вищих педагогічних навчальних закладах	9
Система оцінювання технічної компетентності майбутніх учителів інформатики в процесі навчання комп'ютерних дисциплін	41
Сімейне виховання як чинник розвитку пізнавального інтересу	44

молодших школярів	
Сімейні конфлікти як фактор емоційного вигорання у підлітків	36
Соціальне виховання дітей у закладах позашкільної освіти в Україні у 20-50-ті роки ХХ століття	78
Соціально-педагогічна корекція ейджизму студентської молоді в освітньо-культурному середовищі ЗВО	85
Соціально-педагогічні умови адаптації старших підлітків у загальноосвітніх санаторних школах-інтернатах	35
Соціально-педагогічні чинники впливу сучасної естрадної музики на молодіжну субкультуру	45
Соціально-психологічна адаптація учнів молодших класів допоміжної школи-інтернату	22
Соціально-філософська парадигма власності як мотиваційної основи життєдіяльності особистості	21
Специфіка фактури у музиці для шестиструнної (класичної) гітари соло	44
Ставлення до здоров'я юнацтва з узалежненою поведінкою в системі базових відношень	69
Становление высшей художественной школы в Украине (1917-1934)	17
Становлення та розвиток порівняльної педагогіки як науки в Україні (перша половина ХХ століття)	48
Становлення та розвиток середньої педагогічної освіти на Харківщині у ХХ столітті	27
Створення та діяльність Всеукраїнського товариства «Друзі дітей» (1924-1936 рр.) : організаційний статус, структура та функції	31
Стратегії та тактики судді в американському судовому дискурсі	72
Структурные аспекты двойникования и локализации пластической деформации в кристаллических твердых телах	4
Сучасна українська кантата та ораторія в контексті діалогу культур	43
Тенденції розвитку гімназійної освіти жінок на Слобожанщині (друга половина ХІХ–початок ХХ століття)	62
Теоретико-методологічні засади управління якістю освіти у вищому педагогічному навчальному закладі	7
Теоретико-методологічні засади виховання в майбутніх учителів біології ціннісного ставлення до природи	14
Теоретичні і методичні засади адаптивного управління якістю музичної освіти у вищому педагогічному навчальному закладі	9
Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів до розроблення та використання педагогічних технологій	13

Теоретичні та методичні засади управління інноваційним розвитком вищого навчального педагогічного закладу	6
Теорія і практика виховання духовної культури студентів вищих навчальних закладів засобами культурологічних дисциплін	5
Теорія і практика методичної підготовки майбутніх учителів початкової школи	12
Теорія і практика організації фізкультурно-масової роботи із студентською молоддю у вітчизняній педагогіці (кінець XIX–перша половина XX ст.)	36
Теорія та практика розвитку соціальності учнів в умовах інклюзивної освіти	6
Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з ресоціалізації наркозалежних в умовах реабілітаційних центрів	10
Трансформація бароко в художній культурі України XVII–XVIII ст	23
Трансформація образів танатичної міфології в традиційній культурі України	80
Універсалізм творчості Андреса Сеговії та його вплив на становлення вітчизняної гітарної школи	61
Управління інноваційним розвитком дошкільного навчального закладу	37
Управління розвитком мовленнєво-комунікативної культури майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів	59
Управління формуванням професійної компетентності майбутніх учителів інформатики в процесі фахової підготовки	71
Управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики	73
Фауна листовійок (Lepidoptera, Tortricidae) яружних лісів північного сходу України	16
Формування виконавських навичок гри на фортепіано в учнів дитячих музичних шкіл на засадах жанрового підходу	63
Формування гнучкості педагогічних знань у студентів педагогічного коледжу у процесі професійної підготовки	54
Формування готовності майбутніх соціальних педагогів до професійної комунікації у процесі педагогічних практик	67
Формування готовності майбутніх учителів початкових класів до оцінювальної діяльності в умовах інклюзивної освіти	71
Формування готовності майбутніх учителів до педагогічної імпровізації в процесі фахової підготовки	39
Формування громадянської позиції майбутніх вчителів у процесі	68

професійної підготовки	
Формування громадянськості майбутнього вчителя початкових класів у процесі професійної підготовки	30
Формування дослідницької культури майбутніх учителів історії та суспільствознавства у процесі фахової підготовки	56
Формування естетичного ставлення до етномузичних цінностей у студентів педагогічного коледжу	60
Формування збутової політики підприємства в умовах розвитку інформаційних технологій	47
Формування здорового способу життя підлітків засобами соціальної вуличної роботи	53
Формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів в процесі фахової підготовки	72
Формування інноваційного стилю професійної діяльності у студентів педагогічного коледжу	37
Формування інструментальних компетентностей майбутніх учителів математики і фізики у процесі професійної підготовки	78
Формування інтелектуальних умінь майбутніх учителів інформатики у процесі вивчення природничо-математичних дисциплін	73
Формування інформаційної компетентності майбутніх учителів початкової школи в процесі професійної підготовки	84
Формування інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів	79
Формування компетентності самоосвіти у майбутніх педагогів в умовах інформаційно-навчального середовища	45
Формування культури розумової праці студентів вищих педагогічних навчальних закладів у процесі навчання	40
Формування лінгвокультурологічної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів	79
Формування навчальної дії контролю у молодших школярів	34
Формування особистісно-професійного іміджу вчителя загальноосвітнього навчального закладу засобами самопрезентації	51
Формування професійної компетентності майбутніх учителів біології на основі інтеграції природничих та педагогічних дисциплін	69
Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів на засадах акмеологічного підходу	35
Формування професійної самореалізації майбутніх фахівців дошкільних навчальних закладів у процесі педагогічної практики	64
Формування риторичної культури майбутніх фахівців дошкільних	50

навчальних закладів	
Формування рухових здібностей учнів 8-9 класів у процесі занять футболу з використанням інноваційних технологій	77
Формування соціальної активності незрячих учнів молодшого шкільного віку засобами рольової гри	42
Формування соціальної позиції студентів у навчально-виховному середовищі педагогічного університету	61
Формування толерантності вчителя загальноосвітньої школи	35
Формування у дітей старшого дошкільного віку ціннісного ставлення до природи засобами мистецтв	18
Формування художньо-естетичного смаку дітей молодшого шкільного віку засобами регіональної культурно-історичної спадщини	76
Фортифікація салтівських лісостепових городищ	81

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ДИСЕРТАНТІВ

Авескулова І. В.	39
Акімова О. М.	50
Александрова О. О.	11, 19
Анголенко В. В.	76
Андрєєва М. А.	54
Андрєєв М. В.	35
Апрелєва І. В.	65
Бабакіна О. О.	30
Бахмат Л. В.	65
Башкір О. І.	42
Бельмаз Я. М.	5
Бескорса В. М.	23
Белікова І. В.	60
Белоліпцева О. В.	51
Беляєв С. Б.	13, 23
Білостоцька О. В.	55
Блудова Ю. О.	76
Бойченко А. В.	77
Борисенко Є. О.	21
Босін М. Є.	4

Брославська Г. М.	78
Брославська Л. Я.	66
Бужинська С. М.	40
Василенко О. М.	66
Волкова І. В.	19
Волкова К. С.	71
Воронцова І. А.	16
Герасименко В. А.	78
Гирка І. В.	71
Гладун Т. О.	84
Гомозова Т. В.	60
Горовенко О. А.	51
Давидченко І. Д.	79
Денисова Н. В.	25
Дехтярєва О. О.	22
Дмитренко К. А.	67
Дорош Т. Л.	55
Дригач Т. Г.	56
Дрокіна А. С.	84
Жерздев О. В.	44
Заря Л. О.	52
Золотарьова Г. М.	71
Золочевська М. В.	45
Золочевський В. В.	36
Ібрагім Ю. С.	40
Ільченко О. В.	47
Калашнікова Л. Ю.	61
Квітковський І. В.	82
Кисельова О. Б.	45
Клеба А. І.	79
Кобзева О. О.	72
Коловоротна Н. Д.	56
Колосова С. В.	72
Кондрацька Л. В.	36
Кравченя А. О.	73
Краснощок К. Ю.	48
Крехно Т. І.	24
Кригін О. І.	61

Кузнецова О. В.	37
Лисенко Ю. О.	45
Лихвар В. Д.	20
Лісковацька Х. М.	48
Лопатенко Ю. П.	62
Лученцова І. С.	62
Малихіна В. М.	24
Масло О. В.	30
Мілаш О. О.	56
Міщенко О. А.	40
Лозенко К. О.	67
Молчанюк О.В.	14, 25
Морквян І. В.	43
Наумкіна О. С.	62
Нежута А. В.	49
Ніжевська Т. В.	52
Нікуленко С. І.	17
Одарченко В. І.	41
Олянич В. В.	8, 18
Олянич Л. В.	31
Онипченко О. І.	20
Осова О. О.	15, 31
Отрошко Т. В.	41
Павинська Н. А.	57
Павленко М. А.	68
Павлова О. Г.	82
Пальчик О. О.	26
Панченко В. В.	82
Пелешенко І. М.	69
Петриченко Л. О.	7, 28
Печериця Н. М.	85
Пехарева С. В.	37
Пилипенко Н. В.	74
Пироженко О. С.	45
Пікалова А. О.	32
Полякова І. В.	63
Понікаровська Н. А.	80
Пономарьова Г. Ф.	9, 17

Потапова Н. В.	53
Притуляк Л. М.	57
Проскурняк О. І.	7, 22
Пятницька Д. В.	74
Рассказова О. І.	6, 21
Ремзі І. В.	18
Репко І. П.	33
Рикова Л. Л.	83
Роганова М. В.	5, 18
Романова І. В.	32
Рябокiнь С. І.	58
Савченко Л. Л.	80
Самойлова І. В.	54
Свистун Г. Є.	81
Семенова М. О.	26
Сергєєва І. С.	42
Сирова Ю. В.	75
Смiрнова Я. В.	58
Смородський В. І.	63
Снедкова Л. А.	49
Соколюк О. В.	81
Степанець І. О.	27
Суровов О. А.	75
Табачник І. Г.	69
Тарасенко Н. В.	53
Тарасова В. В.	50
Тельна О. А.	42
Толмачова І. М.	34
Ульянова В. С.	9. 46
Упатова І. П.	12, 34
Фінін Г. І.	9, 17
Фоменко О. В.	59
Фурса І. В.	69
Халєєва О. В.	28
Харківська А. А.	6
Хміль Н. А.	37
Хряпін Е. О.	43
Цехмістро О. В.	43

Цибуліна І. В.	27
Цуранова О. А.	38
Чаговець А. І.	12, 29
Чала А. Г.	59
Чернецька Ю. І.	10, 35
Шалепа О. Г.	21
Шапаренко Х. А.	13, 35
Швецова Г. А.	64
Школа (Калініченко) О. М.	38
Шукалова О. С.	44
Шумська О. О.	29
Ярославцева М. І.	64
Яценко В. В.	47
Яцинік А. В.	70

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК НАУКОВИХ КЕРІВНИКІВ І КОНСУЛЬТАНТІВ

Адаменко О. В.	37
Алфімов В. М.	5
Артемова Л. В.	18
Бабакіна О. О.	65
Балабанова Л. М.	49
Бельмаз Я. М.	15
Беляєв С. Б.	82
Бізін В. П.	21
Білоусова Л. І.	83
Бондар В. І.	22
Борзенко О. І.	32
Бурма Г. В.	35
Бутенко В. Г.	60
Вавіна Л. С.	42
Василенко О. М.	35
Васильєва М. П.	50
Васьков Ю. В.	69
Ващенко І. В.	36
Венєвцева Л. В.	19
Веретенко Т. Г.	23, 26
Волков Є. П.	38

Гавриш І. В.	37
Гавриш Н. В.	58
Гетманець М. Ф.	42
Голобородько К. Ю.	32
Гребенюк Г. Є.	56
Гребенюк Н. Е.	28
Гриньова В. М.	35, 54
Гулеско І. І.	43
Гуторова Н. О.	46
Даниленко Л. І.	24
Дмитренко Т. О.	21
Донцов А. В.	53
Дуліна В. В.	55
Єльнікова Г. В.	9
Жукова О. А.	51, 53
Журенко Л. О.	47
Зеленська Л. Д.	57
Злотін О. З.	16, 26
Злотин А. З.	22
Золотухіна С. Т.	20, 39
Іванова І. Л.	38
Ігнатченко Г. І.	44
Іонова О. М.	12
Калініченко В. В.	8, 18, 31
Кікоть А. А.	62
Костикова І. І.	56
Кузнецова О. О.	63
Кузьмин А. І.	16
Култаєва М. Д.	9, 17
Лаврентьєв Ф. Ф.	4
Лазарєв М. І.	13
Лозова В. І.	34, 40
Мармаза О. І.	51
Меднікова Г. І.	69
Микитюк О. М.	31
Молчанюк О. В.	67, 74
Морзе Н. В.	45
Москаленко В. Г.	19

Моця О. П.	81, 82
Нечепоренко Л. С.	17
Ніколаєвська Ю. В.	67
Осова О. О.	82
Отрошко Т. В.	73, 78, 81
Панков Г. Д.	80
Петриченко Л. О.	48
Піддубна Н. В.	56
Подольська Є. А.	20, 21
Пономарьова Г. Ф.	13, 14, 25, 27, 29, 30, 33, 37, 41, 63
Попова Л. Д.	62
Попова О. В.	28, 40, 50, 61, 62
Рассказова О. І.	54, 66, 71, 76, 78
Репко І. П.	76
Рибалко Л. С.	70
Рижанова А. О.	45, 85
Роганова М. В.	12, 79
Рощенко О. Г.	48
Савченко Б. Г.	27
Свашенко А. О.	24
Соколюк Л. Д.	17
Степанець І. О.	55, 71, 72
Ткачов С. І.	68
Ткачова Н. О.	52
Троцько А. В.	46
Упатова І. П.	84
Фомічова Л. І.	7
Фролова І. Є.	72
Харківська А. А.	41, 58, 60, 64, 71, 73
Харченко С. Я.	6, 10, 84
Хомуленко Т. Б.	40, 44
Хриков Є. М.	6, 7
Цурканенко І. В.	61
Чаговець А. І.	57, 59, 75, 79
Черемська О. С.	30
Чорний Д. М.	43
Шапаренко Х. А.	64, 65, 80
Шаповалова Л. В.	11, 49

Шапран Ю. П.	69
Шевченко Г. П.	5, 9
Шевченко І. С.	66
Шейко В. М.	23
Школа О. М.	59, 74, 75, 77
Штефан Л. А.	29
Щербак В. Г.	47
Щолокова О. П.	52
Якушко Н. М.	25, 36, 39

Бібліографічне видання

**ДИСЕРТАЦІЇ,
захищені науковцями
Комунального закладу
“Харківська гуманітарно-педагогічна академія”
Харківської обласної ради
(1995-2020 рр.)**

Науково-допоміжний анотований бібліографічний покажчик

**Укладачі :
Самойлова Світлана Борисівна
Пономаренко Ніна Іванівна
Дрьомова Ніна Миколаївна**

